

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinten kuljetuksesta annettua lakia. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset. Säännökset koskisivat valvonnan järjestämiseen ja valvontaan liittyviä viranomaisten tehtäviä.

Virallista valvontaa koskevan asetuksen soveltamisalaan kuuluvien kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvien eläinkuljetusten ja muiden eläinkuljetusten välistä rajanvetoa täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin. Viranomaisjärjestelmä ja viranomaisten välinen tehtävänjako säilyisivät pääosin ennallaan. Ehdotuksen mukaan myös Tulli voisi kuitenkin suorittaa valvontaa EU:n sisärajoilla.

Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä kansallisesta tarpeesta johtuvia muutoksia ja täsmennyksiä. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin. EU:n eläinkuljetuksia koskevan asetuksen tarkoittamaa koulutusta voisivat antaa ja pätevyystodistuksen edellyttämiä kokeita järjestää ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut. Uutena vaatimuksena toimijalle tulisi velvoite reittisuunnitelman laatimiseen porojen ja turkiseläinten pitkissä kuljetuksissa, kun kuljetus suuntautuu Suomen ulkopuolelle. Aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkäriin tehtäviä reittisuunnitelmien valvonnassa täsmennettäisiin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2021.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Valvonta-asetuksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3.1 Nykytila.....	4
3.1.1 Eläinkuljetusasetus	4
3.1.2 Eläinkuljetuslaki.....	5
3.1.3 Porojen ja turkiseläinten kuljetukset	6
3.2 Nykytilan arviointi	7
3.2.1 Yleistä	7
3.2.2 Valvonta-asetuksen täydentäminen ja eräät muut keskeiset lainsäädännön muutostarpeet.....	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.1.1 Valvonta-asetuksen täydentäminen.....	8
4.1.2 Lain sisällön selkeyttäminen ja täydentäminen kansallisista tarpeista johtuen.....	9
4.1.3 Eläinkuljetusasetuksen edellyttämän koulutuksen ja kokeen järjestäminen	9
4.1.4 Reittisuunnitelmaa koskevien vaatimusten laajentaminen ja reittisuunnitelmien valvonta.....	10
4.1.5 Tulli valvontaviranomaisena	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	10
4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin	11
4.2.3 Yritysvaikutukset	11
4.2.4 Vaikutukset kotitalouksiin	11
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
6 Lausuntopalaute	12
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	13
8 Lakia alemman asteinen sääntely	25
9 Voimaantulo	26
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	26
10.1 Kotirauha.....	26
10.2 Oikeus elinkeinon harjoittamiseen ja omaisuudensuoja	27
10.3 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	28
10.4 Henkilötiedot, tiedonsaantioikeudet ja tietojen luovuttaminen	28
10.5 Asetuksenantovaltuudet	29
LAKIEHDOTUS	31
Laki eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta	31
LIITE	39
RINNAKKAISTEKSTI.....	39
Laki eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta	39

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Virallisen valvonnan kehittämiseksi Euroopan unionissa on 15 päivänä maaliskuuta 2017 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä *valvonta-asetus*. Valvonta-asetusta on ryhdytty soveltamaan pääosin 14 päivänä joulukuuta 2019. Eläinkuljetusten osalta asetukseen sisältyy kuitenkin eräitä siirtymäsäännöksiä, joista voidaan säätää tarkemmin komission delegoidulla säädöksellä.

Valvonta-asetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa Euroopan unionin lainsäädäntöä. Valvonta-asetuksen 1 artiklassa säädetään asetuksen kohteesta ja soveltamisalasta. Mainitun artiklan 2 kohdassa luetellaan alat, joita koskevien sääntöjen viralliseen valvontaan asetusta sovelletaan. Asetusta sovelletaan mainitun kohdan f alakohdan mukaan eläinten hyvinvointia koskeviin vaatimuksiin Euroopan unionin tasolla tai jäsenvaltioissa Euroopan unionin lainsäädännön soveltamiseksi vahvistettujen sääntöjen noudattamisen todentamiseen. Tämä sääntely koskee myös eläinten kuljetusten virallista valvontaa.

1.2 Valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 28.1.2020 lainsäädäntöhankkeen (MMM008:00/2020) valvonta-asetusta täydentävien säännösten valmistelemiseksi eläinten kuljetuksissa. Hankkeen tarkoituksena oli saattaa eläinten kuljetuksesta annettu laki valvonta-asetuksen mukaiseksi sekä arvioida lainsäädäntöä edellyttävät kansalliset muutostarpeet. Hankkeen toimikaudeksi määrättiin 1.2.2020–29.1.2021. Tehtävänä oli valmistella hallituksen esitys siten, että laki tulisi voimaan vuoden 2021 alkupuolella.

Esitysehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön asettamassa työryhmässä, jossa maa- ja metsätalousministeriön lisäksi oli edustettuna Ruokavirasto.

Valmistelun aikana hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausuntoa asiaan liittyviltä ministeriöiltä, keskusvirastoilta, eläinkuljetusalan toimijoilta ja muilta keskeisiltä sidosryhmiltä, joihin eläinten kuljetusta koskevat vaatimukset liittyvät. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö selvitti maatalous- ja hevosalan ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen osalta eräiden eläinten kuljetuksen edellyttämän koulutuksen tarjontaa oppilaitoksille tai niiden edustajille syksyllä 2020 lähettämällään kyselyllä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat nähtävillä maa- ja metsätalousministeriön Internet-sivuilla osoitteessa <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM008:00/2020>.

2 Valvonta-asetuksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Valvonta-asetuksella yhtenäistetään maatalous- ja elintarvikeketjun valvontaa, mutta se ei kuitenkaan eläinten kuljetusta koskevan valvonnan osalta merkitse suuria muutoksia. Valvontaa koskeva, aiemmin pääosin EU:n niin sanottuun eläinkuljetusasetukseen pohjautunut yksityiskohtainen sääntely on siirretty suurelta osin valvonta-asetukseen. Lisäksi valvonta-asetukseen sisältyy joitain uusia valvontaa koskevia elementtejä.

Valvonta-asetuksen mukaan virallisen valvonnan tulee olla suunnitelmallista, riskiperusteista, säännöllistä ja vaikuttavaa ja sitä tulee suorittaa tuotannon kaikissa vaiheissa pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta. Asetuksessa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta varmistaa valvonnan riittävä rahoitus ja valvontaviranomaisten pätevyys. Valvonta-asetuksessa säädetään myös mahdollisuudesta siirtää valvontatehtäviä viranomaisilta muille tahoille.

Säännösten noudattamatta jättämisen vuoksi sovellettavat pakkokeinot siirtyvät eläinkuljetusasetuksesta valvonta-asetukseen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että säännösten rikkomisista ilmoittamiseen on käytettävissä asianmukaisia järjestelyjä ja että ilmoituksen tehneitä henkilöitä suojellaan vastatoimilta.

Valvonta-asetukseen sisältyy esimerkinomainen luettelo todettuun säännösten noudattamatta jättämiseen liittyvistä toimista. Tämä mahdollistaa toteutettavia toimia koskevien säännösten antamisen myös kansallisessa lainsäädännössä.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Nykytila

3.1.1 Eläinkuljetusasetus

Suomen nykyinen eläinten kuljettamista koskeva lainsäädäntö perustuu pääosin eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 1/2005, jäljempänä *eläinkuljetusasetus*. Asetus koskee elävien selkärankaisten eläinten kuljettamista Euroopan unionin alueella sekä erityistarkastuksia, joita viranomaiset tekevät unionin tullialueelle saapuville tai sieltä lähteville kuljetuksille. Asetusta sovelletaan eräin rajauksin kaikkiin sellaisiin kuljetuksiin, jotka tapahtuvat kaupallisen toiminnan yhteydessä. Tuotantoeläinten siirtoja laitumelta toiselle ja eräitä lyhyitä eläinten kuljetuksia koskevat vain tietyt asetuksen säännökset. Eläinten kuljetukset eläinlääkärin vastaanotolle ja sieltä pois on rajattu asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Eläinten kuljettamisen keskeisenä periaatteena on, että eläimille ei saa kuljetuksesta aiheutua vammoja tai tarpeetonta kärsimystä. Kuljetettaviksi otettavien eläinten tulee olla kuljetuskuntoisia ja eläimistä tulee huolehtia kuljetuksen aikana. Kuljetus- ja lastausvälineiden on oltava sellaisia, että vältetään vammat ja kärsimykset ja taataan eläinten turvallisuus. Eläimiä käsittelevillä henkilöillä on oltava tarvittava koulutus ja pätevyys ja eläimet on kuljetettava määräraikkaansa viipymättä. Eläinten kuljetustilan tulee olla pinta-alaltaan ja korkeudeltaan riittävä kuljetettaville eläimille. Kuljetuksen aikana eläinten on saatava kuljetusmatkan sekä eläinlajin ja eläimen koon mukaan asianmukaisesti vettä, ravintoa ja lepoa.

Eläinkuljetusasetuksen mukaan eläinkuljettajille ja kuljetuksissa eläinten hoitoon osallistuville henkilöille on oltava tarjolla eläinten kuljetukseen liittyvää koulutusta. Kotieläiminä pidettävien hevös-, nauta-, lammas-, vuohi- tai sikaeläinten taikka siipikarjan kuljetukseen tarkoitettujen

maantieajoneuvojen kuljettajilta ja eläinten hoitajilta edellytetään lisäksi erityistä pätevyystodistusta. Pätevyystodistuksen myöntämisen edellytyksenä on eläinkuljetusta koskevan kokeen hyväksytyt suorittaminen.

Eläinkuljettajien ja järjestäjien on laadittava reittisuunnitelma Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisten sekä kolmansista maista ja kolmansiin maihin tehtävien kotieläiminä pidettävien hevosten, nautojen, lampaiden, vuohien ja sikojen pitkissä kuljetuksissa lukuun ottamatta rekisteröityjen hevosten kuljetusta. Reittisuunnitelmien valvonnasta säädetään tällä hetkellä eläinkuljetusasetuksen 14 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa ja siirtymäajan jälkeen valvonta-asetuksen 21 artiklassa. Mainitun eläinkuljetusasetuksen artiklan mukaan jäsenvaltioiden välisten sekä kolmansista maista ja kolmansiin maihin suoritettavien, kotieläiminä pidettävien hevos-, nauta-, lammas-, vuohi- tai sikaeläinten pitkien kuljetusten osalta lähtöpaikan toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä asianmukaisia tarkastuksia sen varmistamiseksi, että reittisuunnitelmassa ilmoitetuilla eläinkuljettajilla on vastaavat voimassa olevat eläinkuljettajaluvat, voimassa olevat pitkässä kuljetuksessa käytettävän kuljetusvälineen hyväksymistodistukset sekä voimassa olevat kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistukset. Lisäksi viranomaisen on varmistettava, että järjestäjän toimittama reittisuunnitelma on realistinen ja tehty eläinkuljetusasetuksen säännösten mukaisesti. Jos näin ei ole, viranomaisen on vaadittava järjestäjää tekemään muutoksia pitkää kuljetusta koskeviin järjestelyihin niin, että kuljetus täyttää asetuksen vaatimukset.

Euroopan unionin tuomioistuin (EUT) on antamassaan ennakkoratkaisussa (asia C-424/13) katsonut, että eläinkuljetusasetuksen 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jotta lähtöpaikan toimivaltainen viranomainen voi hyväksyä reittisuunnitelman kuljetuksesta, joka alkaa Euroopan unionin alueella ja jatkuu kyseisen alueen ulkopuolella, kuljetuksen järjestäjän on esitettävä reittisuunnitelma, joka on – kun otetaan huomioon suunnitellut tätä kuljetusta koskevat järjestelyt – realistinen ja jonka perusteella voidaan katsoa, että eläinkuljetusasetuksen säännöksiä noudatetaan myös sillä kyseisen kuljetusmatkan osalla, joka tapahtuu kolmansien maiden alueella, ja että jos asia ei ole näin, kyseisellä viranomaisella on valtuudet vaatia sitä, että näitä järjestelyitä muutetaan niin, että näiden säännösten noudattaminen varmistetaan koko tämän kuljetusmatkan osalta.

Eläinkuljetusasetuksen 30 artiklan 8 kohdan mukaan siihen asti, kun on annettu niitä lajeja koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä, joita ei nimenomaisesti mainita asetuksen liitteissä, jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa kansallisia lisäsääntöjä, joita sovelletaan tällaisten lajien kuljetukseen. Suomessa tällaisia lajeja ovat ennen muuta poro ja turkiseläimet. Eläinkuljetusasetuksen 1 artiklan 3 kohdan mukaan asetus ei myöskään estä soveltamasta tiukempia kansallisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin parantaminen pelkästään yhden jäsenvaltion alueella tapahtuvien kuljetusten aikana.

3.1.2 Eläinkuljetuslaki

Eläinten kuljetuksesta annettu laki (1429/2006), jäljempänä *eläinkuljetuslaki*, koskee myös sellaisia kuljetuksia, joita eläinkuljetusasetus ei koske. Lain tarkoituksena on suojella eläviä eläimiä kuljetuksessa ja sen yhteydessä vahingoittumiselta ja sairastumiselta sekä kaikelta vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä. Lakia sovelletaan elävien selkärankaisten eläinten ja soveltuvin osin elävien selkärangattomien eläinten kuljetukseen. Lisäksi lakia sovelletaan eläinkuljetusten valvontaan.

Eläinkuljetuslakia toimeen panevia sekä lain ja eläinkuljetusasetuksen noudattamista valvovia viranomaisia ovat kunnaneläinlääkäri, poliisi, tarkastuseläinlääkäri, aluehallintovirasto ja Ruokavirasto. Tarkastuseläinlääkäri suorittaa pääosan eläinkuljetusasetuksen soveltamisalaan

kuuluvien kuljetusten tarkastuksista. Nämä tarkastukset koskevat teuraseläinten kuljetuksia ja tarkastukset tehdään teurastamon alueella. Valvontaan osallistuvat myös aluehallintovirastojen läänineläinlääkärit, jotka tekevät niin sanottuja otantaan perustuvia tarkastuksia ja toimivat poliisin kanssa yhteistyössä eläinkuljetuksiin kohdistuvissa ratsioissa. Kunnaneläinlääkäri huolehtii valvonnasta kunnan alueella. Poliisi antaa tarvittaessa muille valvontaviranomaisille virka-apua valvonnan suorittamisessa. Lisäksi Tulli ja Rajavartiolaitos antavat Ruokavirastolle pyynnöstä virka-apua viraston tehtävien suorittamisessa.

Hallintopäätösten tekoon liittyviä toimivaltuuksia voivat käyttää kaikki valvontaviranomaiset. Aluehallintovirasto ja Ruokavirasto suorittavat lisäksi eräitä eläinkuljetusasetuksen toimeenpanoon liittyviä muita tehtäviä. Eräistä eläinkuljetuslain mukaisista suoritteista kuten lupapäätöksistä, todistuksista ja hyväksymisistä peritään valtiolle maksuja.

Eläinkuljetusasetuksen edellyttämän koulutuksen järjestämisestä ei ole tällä hetkellä säädetty eläinkuljetuslaissa tai muussa lainsäädännössä. Koulutusta ovat käytännössä järjestäneet eräät asianomaisiin eläinlajeihin tai niillä harjoitettavaan toimintaan tai elinkeinon liittyvät toimijat sekä maatalous- ja hevosalan oppilaitokset. Eläinkuljetuslain mukaan Ruokavirasto hyväksyy eläinten kuljettajille ja eläinten hoitajille tarkoitetun kokeen ja kokeen järjestäjän. Käytännössä Ruokavirasto on lähes yksinomaan järjestänyt kokeet yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa.

Eläinkuljetuslain nojalla voidaan antaa tarkempia kansallisia säännöksiä eläinkuljetusasetuksen liitteissä mainitsemattomien eläinlajien kuten poron ja turkiseläinten kuljetusvälinettä ja kuljetettavien eläinten tilaa koskevia vaatimuksia. Toistaiseksi tällaista asetusta ei ole kuitenkaan annettu.

Eläinkuljetuslain tai eläinkuljetusasetuksen noudattamatta jättämiseen liittyvistä hallinnollisista pakkokeinoista sisältyy säännöksiä eläinkuljetuslakiin, eläinkuljetusasetukseen ja valvontasetukseen. Lisäksi rikoslaissa (39/1889) kriminalisoidaan eläinsuojelurikoksena myös eläinkuljetuslain tai eläinkuljetusasetuksen rikkominen tietyissä tapauksissa. Eläinkuljetuslaissa säädetään eläinkuljetusrikkomuksiksi tietyt vähäisemmät lain tai asetuksen vastaiset teot.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 17 kohdan mukaan eläinsuojelu kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan.

3.1.3 Porojen ja turkiseläinten kuljetukset

Reittisuunnitelmaa ei nykyisellään vaadita turkiseläinten eikä porojen pitkässä kuljetuksessa. Pitkällä kuljetuksella tarkoitetaan eläinkuljetusasetuksen 2 artiklan m kohdan mukaan yli kahdeksan tuntia kestävästä kuljetusmatkasta. Viime vuosina Suomesta on viety turkiseläiminä kasvatettavia kettuja lentorahtina Kiinaan. Vuositasolla kettuja on viety enimmillään kaksi rahtikoneellista. Rahtikoneeseen mahtuu noin 2500 kettua. Turkiseläinten kuljetus Kiinaan saattaa kestää pelkän lentomatkan osalta kahdeksan tuntia. Lisäksi eläimet joudutaan vielä siirtämään lentoasemalle ja lentoasemalta uudelle kasvatustilalle, mikä lisää matkan kestoa huomattavasti. Toimivaltainen viranomais tekee eläinten hyvinvointitarkastuksen poistumispaikassa eli paikassa, jossa eläimet poistuvat maasta, käytännössä lentokentällä. Valvovan viranomaisen ei ole mahdollista tarkastaa eläinten hyvinvointia lennon aikana eikä lennon jälkeen Kiinassa. Valvontaviranomais ei myöskään välttämättä tiedä, mikä on eläinten lopullinen määräpaikka. Toisiin jäsenvaltioihin suuntautuvia turkiseläinten kuljetuksia ei tarvitse ilmoittaa viranomaisille. Tiedossa on kuitenkin, että yksittäisiä eriä turkiseläimiä on kuljetettu viime vuosina maanteitse Ruotsiin, Norjaan ja Ranskaan.

Maa- ja metsätalousministeriön tietoon on tullut myös kiinalaisten kiinnostus ostaa ja kuljettaa Kiinaan mahdollisesti useita tuhansia poroja. Tämä tarkoittaisi merkittävää porojen pitkän matkan kuljetusten lisääntymistä. Toistaiseksi eläviä poroja on kuljetettu ainoastaan toisiin EU:n jäsenvaltioihin.

Hirvieläinten näivetystaudin (CWD) johdosta Suomi on pidättäytynyt muiden kuin teurasporojen viennistä vuoden 2018 kevään jälkeen. Näin ollen ainoastaan teurasporojen kuljetukset Suomesta ovat olleet mahdollisia parina viime vuotena. Ennen hirvieläinten näivetystaudista johtuvia rajoituksia yksittäisiä eriä pitoporoja kuljetettiin vuosittain lähinnä Iso-Britanniaan ja Alankomaihin. Kuljetukset tapahtuivat pitkälti maanteitse ja kestivät yli kahdeksan tuntia. Oletettavaa on, että kuljetukset tulevat jatkumaan tautirajoitusten päätyttyä. Teurasporojen kuljetukset ovat suuntautuneet Ruotsiin. Kuljetukset ovat tapahtuneet maanteitse ja olleet kestoltaan alle kahdeksan tuntia. Keskimäärin teurasporoja on kuljetettu Ruotsiin vuosittain noin 15 vientikertaa.

3.2 Nykytilan arviointi

3.2.1 Yleistä

Nykyisellä eläinten kuljetusta koskevalla lainsäädännöllä on voitu varsin hyvin turvata eläinten hyvinvointi kuljetusten aikana sekä kuljetusten valvonta. Eläinkuljetusten viranomaisvalvonta toimii pääosin asianmukaisesti ja tehokkaasti.

Vuosittain Suomessa on tarkastettu hieman alle 400 kaupallista eläinkuljetusta, jotka ovat koskeneet keskimäärin 700 000 eläintä. Kaupallisten kuljetusten keskimääräinen kuljetusaika on noin neljä tuntia. Eniten tarkastetaan siipikarjan sekä sikojen ja nautojen kuljetuksia. Suurimman osan tarkastuksista tekevät tarkastuseläinlääkärit teurastamoissa kuorman purkamisen yhteydessä. Läänin- ja kunnaneläinlääkärit tarkastavat kuljetuksia muun muassa tien päällä ja lähtöpaikoissa sekä muissa määräpaikoissa. Poliisi valvoo eläinkuljetuksia maanteilla normaalin liikennevalvonnan yhteydessä. Pitkiä kuljetuksia tarkastetaan vuosittain joitakin kymmeniä.

Eläinkuljetussäännösten vastaista toimintaa havaitaan noin 10 prosentissa tarkastetuista kuljetuksista. Suurin osa epäkohdista liittyy puutteisiin asiakirjoissa. Toiseksi eniten havaitaan yleensä puutteita kuljetusvälineen kunnossa ja turvallisuudessa sekä pitkien kuljetusten lisävaatimusten noudattamisessa. Kolmanneksi eniten puutteita havaitaan kuljetuskäytännöissä ja tilavaatimusten noudattamisessa. Puutteet hevosten kuljetuksissa liittyvät pääsääntöisesti kuljetusta koskeviin asiakirjoihin.

3.2.2 Valvonta-asetuksen täydentäminen ja eräät muut keskeiset lainsäädännön muutostarpeet

Valvonta-asetuksen soveltaminen edellyttää täydentävien säännösten antamista kansallisessa lainsäädännössä.

Eläinkuljetuslain soveltamisen yhteydessä on myös todettu tarvetta selkeyttää ja täsmentää eräitä lain soveltamisen kannalta keskeisiä säännöksiä, jotka koskevat ennen muuta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvien kuljetusten ja muiden kuljetusten välistä rajanvetoa. Myös hallinnollisten pakkokeinojen soveltaminen on koettu tarpeettoman monimutkaiseksi, koska niistä on säädetty osittain eri säädöksissä.

Yleisesti on myös katsottu, että turkiseläinten ja porojen kuljetuksenaikainen hyvinvointi tulisi voida varmistaa nykyistä paremmin eläinten pitkissä kuljetuksissa. Tilannetta voitaisiinkin parantaa myös näiden eläinlajien pitkissä kuljetuksissa ottamalla käyttöön reittisuunnitelma.

Eläinkuljetuslaissa ei ole säädetty reittisuunnitelmien valvonnasta. Valvonnan järjestäminen on perustunut eläinkuljetusasetuksen 14 artiklan 1 kohtaan. Reittisuunnitelman on voinut hyväksyä kunnaneläinlääkäri tai aluehallintovirasto. Kunnaneläinlääkärit ovat tarkastaneet valtaosan reittisuunnitelmista. Vuosittain hyväksytään keskimäärin noin 300 reittisuunnitelmaa. Reittisuunnitelmien lukumäärässä on kuitenkin huomattavaa vuosittaista vaihtelua, ja yksittäisinä vuosina reittisuunnitelmia on voinut olla yli 500 kappaletta. Reittisuunnitelmia koskevia tehtäviä on tarpeen selkeyttää viranomaisten välillä. Aluehallintovirastojen roolin korostaminen valvonnassa yhdenmukaistaisi reittisuunnitelmiin liittyviä käytäntöjä ja tehostaisi erityisesti kuljetusten jälkeen tapahtuvaa asiakirjavalvontaa. Järjestelyssä on kuitenkin otettava huomioon käytettävissä olevat resurssit. Tämän vuoksi myös kunnaneläinlääkäreillä tulisi edelleen olla toimivalta osallistua reittisuunnitelmia koskeviin toimiin.

Tulli on nykyisin antanut valvontaviranomaisille pyynnöstä virka-apua eläinkuljetusten pistokoeluonteisissa valvontatarkastuksissa, jota on tehty Euroopan unionin sisärajoilla. Valvonnan tehostamiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että Tulli voisi tehdä kuljetusten valvontaa myös omana valvontanaan, muiden valvontaviranomaisten ohella. Myös tämä valvonta tulisi suhteuttaa nykyisiin resursseihin.

Eläinkuljetusasetuksen edellyttämän koulutuksen järjestämistä koskevan sääntelyn puuttuminen eläinkuljetuslaista ei ole eläinkuljetusasetuksen vaatimusten mukaista. Ruokavirasto on myös katsonut, että pätevyystodistuksen edellyttämän kokeen järjestämistä koskevat tehtävät sopivat huonosti sen toimialaan. Nykyisellään koulutuksen ja pätevyystodistuksen edellyttämän kokeen ovat järjestäneet eri tahot. Koulutusta ovat tarjonneet oppilaitokset ja muut alan toimijat. Kokeen on järjestänyt Ruokavirasto yhdessä aluehallintovirastojen kanssa. Koulutuksen ja kokeen yhdistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi parantaisi osaamista ja toiminnan vaikuttavuutta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Valvonta-asetuksen täydentäminen

Esityksessä ehdotetaan, että lakia täydennettäisiin valvonta-asetuksen vaatimalla tavalla nimeämällä Ruokavirasto viranomaiseksi, jonka vastuulla on koordinoida yhteistyötä ja yhteydenpitoa komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa virallisen valvonnan alalla suoritettujen toimien osalta. Ruokavirasto ehdotetaan nimettäväksi myös yhteyselimeksi, joka vastaa asetuksen mukaisten tietojenvaihdon helpottamisesta toimivaltaisten viranomaisten välillä. Ruokaviraston tehtävänä olisi myös koordinoida monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman valmistelua virallisesta valvonnasta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Lisäksi lakiin esitetään lisättäväksi maininta, että Ruokavirasto vastaisi Euroopan unionin eläinten kuljetusta koskevassa lainsäädännössä toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä tehtävistä, jollei tehtävää ole siirretty muulle viranomaiselle. Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös valvonnasta perittäviä maksuja koskeva säännös sekä säännös epäkohdista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamisesta. Virallista valvontaa voisi ehdotuksen mukaan suorittaa myös

tarkoin määritellyissä tapauksissa viranomaiskoneiston ulkopuolinen henkilö, valtuutettu tarkastaja.

4.1.2 Lain sisällön selkeyttäminen ja täydentäminen kansallisista tarpeista johtuen

Kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan kuljetuksen ja muun kuljetuksen välistä eroa täsmennettäisiin määrittelemällä muu kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuva kuljetus. Tällaisella kuljetuksella tarkoitettaisiin kuljetusta, johon ei liity rahan, tavaroiden tai palvelujen välitöntä vaihdantaa ja jonka tavoitteena ei ole välittömästi tai välillisesti taloudellinen voitto. Sääntely selkeyttäisi ennen kaikkea erilaisiin lupiin ja hyväksyntöihin liittyviä vaatimuksia, jotka eivät koske muita kuin kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvia kuljetuksia.

Valvonta-asetuksen hallinnollisia pakkokeinoja koskeva luettelo on esimerkinomainen. Tämä mahdollistaa pakkokeinoista säätämisen myös kansallisessa lainsäädännössä. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset koottaisiin pääosin lain yhteen pykälään, joka muotoiltaisiin siten, että pakkokeinot soveltuisivat lähtökohtaisesti kaikkiin käytännössä esille tuleviin tilanteisiin kuljetuksen luonteesta riippumatta.

4.1.3 Eläinkuljetusasetuksen edellyttämän koulutuksen ja kokeen järjestäminen

Esityksessä ehdotetaan, että eläinkuljetusasetuksen edellyttämää koulutusta voisivat antaa ja pätevyystodistuksen edellyttämiä kokeita järjestää ammatilliset oppilaitokset. Lisäksi koulutusta ja kokeita olisi mahdollista järjestää ammattikorkeakouluissa. Oppilaitokset voisivat tarjota koulutusta myös erillisenä maksullisena koulutuksena henkilöille, jotka eivät suorita laajempaa ammatti- tai korkeakoulututkintoa.

Maa- ja metsätalousministeriö selvitti maatalous- ja hevosalan ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen osalta koulutuksen tarjontaa oppilaitoksille tai niiden edustajille syksyllä 2020 lähettämällään kyselyllä. Saatujen vastausten perusteella eläinten kuljettajakoulutusta tarjoaa nykyisellään 13 oppilaitosta, joista osa on ammatillisia oppilaitoksia ja osa ammattikorkeakouluja. Koulutusta tarjoavat oppilaitokset sijaitsevat kattavasti ympäri Suomea. Koulutusta on tarjolla useissa eri oppilaitoksissa sekä hevosten että tuotantoeläinten (nauta-, lammas-, vuohi- tai sikaeläinten, siipikarja) kuljetukseen liittyen. Suurin osa koulutuksesta annetaan osana tutkintoa. Koulutusta on oppilaitoksissa tarjolla molemmilla kotimaisilla kielillä. Muutamat oppilaitokset järjestävät koulutusta myös maksullisena koulutuksena henkilöille, jotka eivät muutoin opiskele kyseisessä oppilaitoksessa. Neljä kyselyyn vastannutta oppilaitosta ilmoitti olevansa kiinnostunut jatkossa koulutuksen järjestämisestä, vaikka eivät tällä hetkellä sitä tarjoa.

Eläinsuojelulaissa (247/1996) on säädetty vastaavatyypisistä koulutuksista ja kokeista, joita eläinkuljetusasetuksessa edellytetään. Niin sanotussa lopetusasetuksessa (EY) N:o 1099/2009) edellytetyn kelpoisuuden sisältämää koulutusta voi eläinsuojelulain mukaan antaa koulutuksen järjestäjä, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa sellaiseen tutkintoon, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuustodistuksen mukaisen osaamisen. Vastaavan tyyppisesti eläinsuojelulaissa on säädetty myös broilereiden pitäjien pätevyden edellytyksenä olevasta osaamisesta.

4.1.4 Reittisuunnitelmaa koskevien vaatimusten laajentaminen ja reittisuunnitelmien valvonta

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jossa säädettäisiin poroja ja turkiseläimiä koskevasta reittisuunnitelman laatimisvelvollisuudesta pitkissä eläinkuljetuksissa silloin, kun tällainen kuljetus suuntautuu toiseen jäsenvaltioon tai kolmansiin maihin. Reittisuunnitelma vaatimus edistäisi eläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana, sillä se edellyttäisi kuljetuksen järjestäjältä yksityiskohtaista matkan suunnittelua ja raportointia. Reittisuunnitelma antaisi toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuuden puuttua reittisuunnitelmaan ja kuljetuksen suunnitteluun jo etukäteen ja kuljetusten jälkikäteistarkastuksiin myös kolmansiin maihin suuntautuviissa eläinkuljetuksissa.

Aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkärin tehtäviä reittisuunnitelmien valvonnassa täsmennettäisiin. Aluehallintovirasto nimettäisiin toimivaltaiseksi viranomaiseksi reittisuunnitelmaa koskevissa toimissa. Myös kunnaneläinlääkärit voisivat edelleen valvoa reittisuunnitelmia toistuvissa eläinkuljetuksissa ja yksittäistapauksissa myös aluehallintoviraston määräyksestä.

4.1.5 Tulli valvontaviranomaisena

Ehdotuksen mukaan Tulli voisi valvoa sisämarkkinoilla tapahtuvaa eläinten kuljetusta muun valvonnan ohella. Tullin valvonnalla voitaisiin osaltaan ehkäistä niin sanottuun pentutehtailuun liittyvää laitonta lemmikkieläinten kuljetusta toisesta jäsenvaltiosta ja vähentää tähän liittyviä eläinsuojeluongelmia. Vastaavantuypisesti on Tullin osalta säädetty myös uudessa eläintautilaissa (76/2021).

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen. Valvonta-asetuksen ei arvioida lisäävän tai vähentävän viranomaisten tehtävien kokonaismäärää eikä viranomaisten väliseen toimivallanjakoon esitetä sellaisia muutoksia, joilla olisi vaikutuksia valtion talousarvioon. Tehtäviin liittyvät kustannukset voidaan hoitaa hallinnonalojen kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Tullille ehdotetaan säädettäväksi toimivalta valvoa eläinten kuljetusta koskevien vaatimusten noudattamista EU:n sisärajoilla. Tulli suorittaisi valvontaa muiden valvontaviranomaisten ohella, eli kyse olisi rinnakkaisesta valvontatoimivallasta eikä tehtävän siirtämisestä muilta valvontaviranomaisilta Tullille. Tulli antaa jo voimassa olevan lain mukaan omien resurssien puitteissa virka-apua muille valvontaviranomaisille säästöjen noudattamisen pistokoeluonteiseen valvontaan. Tarkoituksena olisi, että nykyinen valvontayhteistyö voisi jatkua myös suoraan lakiin eikä erillisiin virka-apupyntöihin perustuvana. Tullin valvonta tapahtuisi edelleen sen resurssien puitteissa ja muun sisämarkkinavalvonnan yhteydessä, eikä esitetty muutos aiheuttaisi Tullille lisäkustannuksia tai lisäresurssitarpeita. Valvonnan järjestämisessä tulisi kuitenkin ottaa huomioon, mitä jäljempänä jakson 4.2.2 (Vaikutukset viranomaisiin) ensimmäisessä kappaleessa esitetään viranomaisten yhteistyöstä.

Aluehallintovirastoille kuuluvat jo nykyisinkin reittisuunnitelmien tarkastamiseen liittyvät tehtävät. Näitä tehtäviä voisivat ehdotuksen mukaan edelleen hoitaa myös kunnaneläinlääkärit. Reittisuunnitelmia jouduttaisiin käsittelemään vuositasolla poroihin ja turkiseläimiin liittyen nykyistä enemmän vain muutamia kappaleita. Nämä liittyisivät pääosin mahdollisiin kettujen kuljetuksiin Suomesta. Turkiseläinten vientiä koskevien reittisuunnitelmien tarkastaminen ja

hyväksyminen kohdistuisi pääosin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle. Porojen pitkissä kuljetuksissa ensisijaisesti Lapin aluehallintovirasto tulisi arvioimaan ja hyväksymään näiden kuljetusten reittisuunnitelmat.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin

Viranomaisten pääasialliset tehtävät ja työnjako eivät ehdotuksen mukaan muuttuisi, lukuun ottamatta Tullille säädettävää toimivaltaa valvoa muiden valvontaviranomaisten ohella eläinten kuljetuksiin liittyvien vaatimusten noudattamista EU:n sisärajoilla. Tulli antaa jo nykytilanteessa virka-apua mainittuun pistokoeluonteiseen valvontaan. Esityksen tarkoituksena on selkeyttää Tullin roolia valvojana. Koska kyse on rinnakkaisesta toimivallasta muiden valvontaviranomaisten kanssa, ehdotus ei poistaisi muiden valvontaviranomaisten roolia eläinten sisämarkkinoilla tapahtuvien eläinkuljetusten valvonnassa. Tullin integroiminen osaksi valvontakoneistoa edellyttää kuitenkin Ruokaviraston ja aluehallintovirastojen kanssa laadittavaa yhteistä toimintamallia sekä riittävää ohjeistusta ja koulutusta. Toimintamalliin liittyen valvontaviranomaisten tulisi esimerkiksi sopia tilannekuvan ylläpidosta ja tiedonkulusta sekä nimetä yhteyshenkilöt eri alueille.

Ehdotuksen mukaan Ruokavirastolta poistuisi pätevyystodistuksen edellyttämän kokeen järjestämiseen liittyvät tehtävät. Tämä vähentäisi viraston tehtäviä jonkun verran (arviolta 0,7 htk). Tehtävät vähenisivät tältä osin hieman myös aluehallintovirastoilta (arviolta 0,4 htk), jotka ovat järjestäneet kokeita yhdessä Ruokaviraston kanssa. Toisaalta Ruokaviraston tehtäviä valvonta-asetuksen täytäntöönpanosta johtuen ja aluehallintovirastojen tehtäviä reittisuunnitelmien valvonnan osalta ehdotetaan esityksessä jonkin verran myös lisättäväksi.

Aluehallintovirasto olisi ehdotuksen mukaan toimivaltainen viranomainen eläinkuljetusten reittisuunnitelmia koskevassa valvonnassa. Myös kunnaneläinlääkärit voisivat edelleen osallistua valvontaan. Esityksessä on pyritty ehdottamaan nykyisten resurssien käyttöön perustuvaa ratkaisua, joka mahdollistaisi reittisuunnitelmien käsittelyn nykyistä tarkoituksenmukaisemmin nykyisten resurssien puitteissa. Aluehallintovirastojen työmäärä lisääntyisi jonkin verran myös nyt ehdotetussa mallissa. Keskittämisestä saataisiin kuitenkin kokonaisuutena valvonnan kannalta, sillä aluehallintovirastoihin syntyisi reittisuunnitelmia koskevaa erityisosaamista, mikä tehostaisi suunnitelmien käsittelyä ja eläinkuljetusten valvontaa.

4.2.3 Yritysvaikutukset

Esitys koskee pääosin valvonta-asetuksen täydentämistä viranomaisten suorittaman valvonnan näkökulmasta eikä sillä tältä osin ole vaikutuksia toiminnanharjoittajiin. Valvonta-asetuksessa ei myöskään säädetä sellaisista toimijaa koskevista velvoitteista, joilla olisi vaikutusta yritysten toimintaan.

Reittisuunnitelman laatimisvelvollisuus toisi hieman lisätöitä turkiseläimiä tai poroja kuljettavalle toimijalle kuljetuksen suuntautuessa Suomen ulkopuolelle. Näitä kuljetuksia tehdään vuosittain keskimäärin vain muutamia. Näin ollen esitys reittisuunnitelman edellyttämisestä aiheuttaisi alan toimijoille vain vähäisiä kustannuksia tai lisävelvoitteita.

4.2.4 Vaikutukset kotitalouksiin

Esityksellä ei ole taloudellisia tai muita vaikutuksia kotitalouksiin. Voidaan kuitenkin arvioida, että eläinkuljetusten tarkempi määrittely kaupallisiin ja muihin kuljetuksiin selkeyttää kuljetusvaatimuksia myös eräiden kotitalouksien osalta. Tämä koskee ennen kaikkea tavallisten

kotitalouksien harrastehevosten kuljetusta koskevia vaatimuksia. Niissä on ollut jonkin verran lain soveltamiseen liittyvää epäselvyyttä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Valvonta-asetuksen soveltaminen edellyttää täydentävien säännösten antamista. Eläinkuljetusten valvonnan osalta ei ole käytännössä osoitettavissa muita tarkoituksenmukaisia vaihtoehtoja kuin tarvittavien säännösten lisääminen eläinkuljetuslakiin.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta on pyydetty 22.10.—4.12.2020 välisenä aikana lausuntoa seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Ruokavirasto, aluehallintovirastot, Opetushallitus, Tulli, Poliisihallitus, Liikenne- ja viestintävirasto, Luonnonvarakeskus / Eläinten hyvinvointikeskus, Poliisikoiralaitos, Atria Oyj, HKScan Oyj, Snellmanin lihanjalostus Oy, Suomen Teurastamoyrittäjät ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto r.y., Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Elintarvikealan Kuljetusryttäjät ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, maatalous- ja hevosalan ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut, Eläinten terveys ETT ry, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry, Paliskuntain yhdistys, Hevostietokeskus, Hippolis ry, Pro Agria, SEY Suomen eläinsuojelu, Animalia ry, Suomen Sikaryttäjät ry, Siipikarjaliitto ry.

Lausuntoja saatiin 30 kappaletta. Useat lausunnon antaneet tahot pitivät ehdotettuja muutoksia hyvin perusteltuina ja kannatettavina sekä eläinten hyvinvointia edistävinä. Tällaisia olivat esitysluonnokseen sisältyneistä ehdotuksista ennen kaikkea reittisuunnitelmavaatimuksen laajentaminen koskemaan myös poroja ja turkiseläimiä, Tullin lisääminen valvontaviranomaiseksi sekä mahdollisuus tarkempien säännösten antamiseen eräiden eläinten kuljetuskuntoisuudesta. Lausunnonantajista seuraavilla tahoilla ei ollut huomauttamista tai täydennysehdotuksia esitysluonnokseen: Ruokavirasto, Opetushallitus, liikenne- ja viestintäministeriö, Liikenne- ja viestintävirasto, Animalia ry, Eläinten Hyvinvointikeskus, Eläinsuojeluasiamies, Elintarviketeollisuusliitto ry, Elintarvikealan Kuljetusryttäjät ry, Paliskuntain Yhdistys, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Hevostietokeskus ry, Lounais-Suomen Koulutuskuntayhtymä ry, Hyria Koulutuskeskus Oy ja Etelä-Savon Koulutus Oy. Suomen Kuntaliitto ry ilmoitti, ettei se anna lausuntoa.

Oikeusministeriön lausunnossa esitettiin täsmennyksiä muun muassa esitysluonnoksen perittäviä maksuja ja muutoksenhakua koskeviin säännöksiin sekä säännöksiin, jotka koskevat tietojen saanti- ja luovutus-oikeutta. Oikeusministeriön lausunnossa myös kiinnitettiin huomiota hallituksen esityksen eräiden perustelujen täsmentämisen tarpeeseen. Ministeriön lausunnossa esittämät huomautukset on pyritty ottamaan huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ja Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry ovat katsoleet, että lakiin ei ole tarpeen ottaa mainintaa valtuutetuista tarkastajista ja ehdottaneet muun muassa asianosaisen kuulemista koskevan säännöksen lisäämistä lakiehdotukseen sekä muutoksenhakusäännöksen täsmentämistä. Poliisihallitus on esittänyt kuljetusvälineeseen tehtävien merkintöjen täsmentämistä sekä rangaistussäännöstä koskevia muutoksia ja täsmennystä lakiluonnoksen määritelmäsäännökseen. Myös Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry on esittänyt määritelmäsäännöksen täsmentämistä. Jatkovalmistelussa on

täsmennetty kuljetusvälineeseen tehtäviä merkintöjä ja täydennetty määritelmäsäännöksen perusteluja. Valtiovarainministeriö on huomauttanut perittäviä maksuja koskevaan säännökseen sisältyneestä ristiriidasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Lapin ammattikorkeakoulun lausunnoissa on ehdotettu täsmennystä koulutuksen ja kokeen järjestämistä koskevaan säännökseen. Eräät hevosalan järjestöt (Hippolis – Hevosalan osaamiskeskus ry, Suomen Hippos ry ja Suomen Ratsastajainliitto ry) ovat katsoneet, että koulutusta ei tulisi jättää pelkästään oppilaitosten varaan. Jatkovalmistelussa mainittua säännöstä on täsmennetty pykälän ja perustelujen osalta. Jotkut lausunnonantajat ovat lisäksi ehdottaneet muita yksittäisiä täydennyksiä tai muutoksia esitykseen. Ehdotukset on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa. Lausuntokierroksen jälkeen esitykseen on lisätty uutena säännöksenä 29 §:n tarkoittama tarkastusmenettelyä ja asianosaisen kuulemistä koskeva säännös sekä lain 10, 38 ja 47 §:n täsmäntäminen.

Lausuntokierroksen jälkeen maa- ja metsätalousministeriö, Ruokavirasto ja Tulli ovat vielä käyneet keskusteluja Tullin edellytyksistä toimia valvontaviranomaisena. Näissä keskusteluissa asiasta on päästy yhteiseen näkemykseen, minkä jälkeen Tulli on antanut vielä aiempaa lausuntoaan täydentävän lausunnon. Samoin reittisuunnitelmaa koskevien toimien osoittamisesta aluehallintovirastoille on käyty lausuntokierroksen jälkeen keskusteluja maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston sekä asiasta lausunnon antaneen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Lounais-Suomen aluehallintoviraston kanssa. Näissä keskusteluissa on haettu tapaa, jolla aluehallintovirastojen resurssit huomioon ottaen voitaisiin löytää toimiva tapa tehostaa reittisuunnitelmien valvontaa. Käytyjen keskustelujen perusteella lausuntokierroksella ollutta ehdotusta on vielä täsmennetty valvontaviranomaisten tehtävien osalta siten, että tietynlaisissa kuljetuksissa myös kunnaneläinlääkärit valvoisivat edelleen reittisuunnitelmia.

Lausuntopalaute on nähtävillä maa- ja metsätalousministeriön Internet-sivuilla osoitteessa <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM008:00/2020>.

7 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus, jonka mukaan eläinkuljetusasetuksen valvonnasta tuonnin yhteydessä säädetään eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019). Tämä viittaus siirrettäisiin 3 §:ään, joka koskee lain suhdetta muihin säädöksiin. Samalla momentista poistettaisiin myös eläinkuljetusasetuksen valvontaa koskeva viittaus, sillä eläinkuljetusasetuksen valvonnasta säädetään nykyisin valvonta-asetuksessa. Valvonta-asetusta koskeva maininta lisättäisiin pykälän 4 momentiksi. Ehdotetulla lailla annettaisiin tarpeellinen valvonta-asetusta täydentävä sääntely. Muilta osin pykälä vastaisi sisällöltään nykyistä säännöstä. Pykälän 2, 3 ja 5 momenttiin tehtäisiin myös lakitekniisiä korjauksia.

3 §. Suhde eräisiin säädöksiin. Pykälässä säädetään eläinten kuljetuksesta annetun lain suhteesta eräisiin muihin säädöksiin. Pykälän uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi tällä hetkellä lain 2 §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös, joka koskee eläinkuljetusasetuksen noudattamisen virallista valvontaa tuonnin yhteydessä. Pykälän 1 ja 3 momenttiin tehtäisiin lakitekniisiä korjauksia.

4 §. Määritelmät. Pykälässä määritellään eräitä keskeisiä laissa käytettäviä käsitteitä. Pykälän 7 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi maininta tarkastuseläinlääkäristä, sillä lakiehdotuksen 24 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan tarkastuseläinlääkäriin sijasta valvontaviranomaisena teurastamossa olisi Ruokavirasto. Samalla mainittuun kohtaan lisättäisiin maininta Tullista, joka olisi Ruokaviraston aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkäriin lisäksi

valvontaviranomainen EU:n sisärajoilla. Pykälän 8 kohdasta poistettaisiin valvonta-asetuksen virallinen nimike, koska asetus ehdotetaan mainittavaksi jo 2 §:n 4 momentissa. Asetuksen virallinen nimike korvattaisiin pykälän 8 kohdassa asetuksen lyhytnimikkeellä. Pykälän 9 kohta olisi uusi ja siinä määriteltäisiin muu kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuva kuljetus. Määrittely olisi tarpeen erilaisiin kuljetuksiin kohdistuvien vaatimusten ja valvonnan selkeyttämiseksi. Tällaisella kuljetuksella tarkoitettaisiin eläinten kuljetusta, johon ei liity rahan, tavaroiden tai palvelujen välitöntä vaihdantaa ja jonka tavoitteena ei ole välittömästi tai välillisesti taloudellinen voitto.

Muiksi kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuviksi kuljetuksiksi katsottaisiin sellaiset eläinten kuljetukset, joista ei ole suoraa taloudellista hyötyä tai jotka eivät ole osana liiketaloudellista tai kaupallista toimintaa ja joihin ei liity tai joiden tavoitteena ei ole joko suora tai epäsuora taloudellinen voitto. Jos eläimen kuljetus on osa liiketaloudellista toimintaa kuten maatalousyritystä tai hevosten valmennustoimintaa, katsotaan kuljetus kaupalliseksi toiminnaksi. Ehdotetulla sääntelyllä ei muutettaisi nykytilaa. Eläinkuljetusasetuksen 1 artiklan 2 kohdassa säädettyjä asetuksen soveltamisalan rajoituksia noudatettaisiin edelleen kasvattajien suorittamiin kuljetuksiin kuten eläinten siirtämiseen laitumelle tai alle 50 kilometrin pituisiin kuljetuksiin, jotka tapahtuvat eläinten omistajan omalla kuljetuskalustolla.

Muita kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvia kuljetuksia olisivat esimerkiksi kuljetukset, joissa yksityishenkilö kuljettaa lemmikkieläimiään tai joissa yksityishenkilö, jolla ei ole hevosiin liittyvää yritystoimintaa, kuljettaa omia harrastehevosiaan tai jonkun toisen harrastehevosta korvauksetta tai korkeintaan polttoainekuluja vastaan tai kuljetus, jossa henkilö kuljettaa eläimiä vanhainkodin pihalle vanhusten iloksi, eikä saa tästä toiminnasta mitään korvausta tai kun eläintarhat kuljettavat itse lajiensuojeluohjelmaan kuuluvia eläimiä.

Myös pykälän 10 kohta olisi uusi. Siinä määriteltäisiin reittisuunnitelma viittaamalla eläinkuljetusasetuksen liitteessä II tarkoitettuun asiakirjaan.

10 §. Eläimiä osoittava merkintä. Pykälässä säädetään maantiekuljetusvälineeseen ja kuljetuspäällykseen tehtävistä eläintä osoittavista merkinnöistä. Maantiekuljetusvälineeseen tehtäviä merkintöjä selkeytettäisiin siten, että kuljetusvälineestä tulisi käydä nimenomaisesti ilmi, että kyseessä on eläinkuljetus. Tällainen vaatimus on tarpeen eläinkuljetusten helpommaksi havaitsemiseksi liikenteessä ja liikennevalvonnassa. Vaatimus koskisi Suomessa rekisteröityjä kuljetusvälineitä. Kuljetuspäällyksessä merkinnäksi riittäisi nykyiseen tapaan kuvallinen merkintä eläimistä. Sekä kuljetusvälineeseen että kuljetuspäällykseen tehtävien merkintöjen tulisi olla selkeitä ja helposti havaittavia.

21 §. Maantieajoneuvojen kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistus. Pykälän 2 momentista poistettaisiin pätevyystodistuksen peruuttamisesta viittaus eläinkuljetusasetuksen 26 artiklaan, sillä peruuttamista koskeva viittaus sisältyisi 37 §:n 3 momenttiin.

21 a §. Eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen ja kokeen järjestäjä. Pykälä olisi uusi. Eläinkuljetusasetuksen liitteen IV 1 kohdan mukaan asetuksen 6 artiklan 5 kohdassa ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilta kuljettajilta ja hoitajilta edellytetään, että he ovat saattaneet menestyksekkäästi päätökseen liitteen 2 kohdassa tarkoitettun koulutuksen ja ovat läpäisseet sitä tarkoittavan kokeen. Pykälässä säädettäisiin eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen ja kokeen järjestäjästä. Säännöksen mukaan hevos-, nauta-, lammas-, vuohi- ja sikaeläinten sekä siipikarjan kuljetuksia koskevaa koulutusta voisi antaa ja pätevyystodistuksen edellyttämiä kokeita järjestää sellainen koulutuksen järjestäjä, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu koulutuksen järjestämislupa. Koulutusta voisivat antaa ja eläinkuljetusasetuksen edellyttämiä kokeita järjestää myös ammattikorkeakoululaissa

tarkoitettujen ammattikorkeakoulut. Muiden kuin edellä lueteltujen eläinten kuljetusta koskevan koulutuksen antamista ei rajattaisi ehdotetulla säännöksellä. Maatalous- ja hevosalan oppilaitoksilla on osaamista ja kokemusta hevosten ja tuotantoeläinten kuljetusta koskevaan koulutukseen liittyen. Sen sijaan harvinaisempien kuljettavien eläinlajien (kuten esimerkiksi kalojen) osalta ei oppilaitoksilla ole vielä vastaavaa osaamista. Näin ollen tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista rajata kaikkien eläinlajien osalta koulutuksen antamista yksinomaan oppilaitosten tehtäväksi.

Varsinaisen pätevyystodistuksen myöntäisi 21 §:n mukaisesti nykyiseen tapaan aluehallintovirasto. Oppilaitos antaisi hyväksytysti suoritetusta kokeesta todistuksen, jonka perusteella pätevyystodistus myönnettäisiin.

23 §. Maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriön tehtäviä ehdotetaan pykälässä täsmennettäväksi viittauksella valvonta-asetukseen. Ministeriön tehtävänä olisi mainittujen säädösten täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

24 §. Ruokavirasto. Pykälässä säädetään Ruokaviraston tehtävistä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi virastolle eräitä tehtäviä, jotka johtuvat pääosin valvonta-asetuksesta. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin maininta valvonnan suunnittelusta ja viittaus valvonta-asetukseen. Pykälän 1 momentin 2 kohta koskee valvonta-asetuksen täydentämistä toimivaltaisella viranomaisella asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan edellyttämällä tavalla. Ruokavirasto nimettäisiin mainitun artiklan mukaiseksi viranomaiseksi, jonka vastuulla olisi lain soveltamisalalla koordinoita yhteistyötä ja yhteydenpitoa komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa eläinkuljetusten valvonnan ja suoritettavien virallisten toimien osalta. Nykyisen pykälän 2 kohta, joka koskee kokeen ja kokeen järjestäjän hyväksymistä, poistettaisiin sillä koulutuksesta ja siihen liittyvistä asioista säädettäisiin uudessa 21 a §:ssä.

Valvonta-asetuksen 103 artiklan mukaan jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi yhteyspisteenä toimiva yhteyselin, joka vastaa asetuksen 104–107 artiklan mukaisen tietojenvaihdon helpottamisesta toimivaltaiten viranomaisten välillä. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan otettaisiin maininta Ruokaviraston tehtäviin kuuluvasta yhteyselimenä toimimisesta. Myös pykälän 1 momentin 6 kohta olisi uusi. Voimassa olevan lain 27 §:n mukaan eläinkuljetusten valvonta teurastamoissa kuuluu tarkastuseläinlääkärin tehtäviin. Tehtävä ehdotetaan säädettäväksi tarkastuseläinlääkärin sijaan Ruokavirastolle, jonka palveluksessa tarkastuseläinlääkäri on. Ruokaviraston valvonta ei kuitenkaan koskisi valvontaa poroteurastamoissa. Poroteurastamoissa valvonta on perusteltua osoittaa Lapin aluehallintovirastolle, jolle poroteurastamojen valvonta kuuluu myös elintarvikelain (23/2006) mukaan.

Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että Ruokavirasto vastaisi Euroopan unionin eläinten kuljetusta koskevassa lainsäädännössä toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä tehtävistä, jollei tehtävää ole siirretty muulle viranomaiselle. Säännös olisi tarpeen sen varmistamiseksi, että toimivaltainen viranomainen olisi osoitettavissa kaikissa esille tulevilla tilanteissa. Asiasta säädettäisiin pykälän uudessa 2 momentissa.

25 §. Aluehallintovirasto. Pykälässä säädetään aluehallintoviraston tehtävistä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus valvonta-asetukseen. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin myös lakitekninen korjaus. Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan aluehallintovirasto olisi toimivaltainen viranomainen reittisuunnitelmaa koskevissa toimissa. Lakiehdotuksen 26 §:n 2 momentin mukaan myös kunnaneläinlääkärit voisivat tarkastaa tietynlaisten kuljetusten

reittisuunnitelmia. Aluehallintovirasto tarkastaisi esimerkiksi yksittäiset jalostuseläinten kuljetusten reittisuunnitelmat ja aluksi myös sellaiset reittisuunnitelmat, joista mahdollisesti myöhemmin tulisi kunnaneläinlääkäreiden tarkastettavia toistuvia kuljetuksia. Aluehallintovirasto myös vastaisi reittisuunnitelmien asiakirjatarkastuksista kuljetuksen päättymisen jälkeen sen arvioimiseksi, miten eläinten kuljetus on todellisuudessa tapahtunut ja miten eläinkuljetusasetuksen vaatimuksia on noudatettu. Aluehallintovirasto voisi tehdä kuljetuksen päättymisen jälkeisiä asiakirjatarkastuksia sekä tapauskohtaisen arvioinnin perusteella, että otantaan perustuvina tarkastuksina.

Reittisuunnitelmien valvonnassa on otettava huomioon useita eri tekijöitä, muun muassa sääolosuhteet kuljetuksen aikana. Esimerkiksi kuljetettaessa teuraseläimiä kolmansiin maihin läpi Euroopan kuumina kesäkuukausina muun muassa riski raja-arvon ylittävillä kuljetuslämpötiloille on ilmeinen. Kaikissa maissa ei ole myöskään tarjolla niin sanottuja tarkastusasemia, joissa eläinkuljetusasetuksen vaatimusten mukaiset lepoajat voidaan järjestää eläimille. Reittisuunnitelmaa ei voida hyväksyä, jos teuraseläimiä on tarkoitus kuljettaa heinä-elokuussa kolmansiin maihin läpi Euroopan tai jos eläinkuljettajalla ei ole osoittaa eläinkuljetusasetuksen mukaisia tarkastusasemia.

Pykälän 4 momentti koskisi valvontaa poroteurastamojen alueella. Tämä tehtävä olisi tarkoituksenmukaista osoittaa Lapin aluehallintovirastolle, jolle kuuluu valvontatehtäviä myös elintarvikelain ja eläintautilain nojalla.

26 §. Paikalliset viranomaiset. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan kunnaneläinlääkärit voisivat tehdä reittisuunnitelmia koskevat tarkastukset ja muut reittisuunnitelmia koskevat toimenpiteet kuljetuksissa, joita tehdään toistuvasti samaan määräraikkaan. Tällaisia olisivat esimerkiksi säännöllisesti toistuvat teurassikojen kuljetukset Viroon tai muuhun EU:n jäsenvaltioon, joissa kuljetuksia hoitavat samat viejät ja samat eläinkuljettajat. Kuljetuksen lähtöpaikka voisi kuitenkin vaihtua. Lisäksi aluehallintovirasto voisi yksittäistapauksessa määrätä kunnaneläinlääkäriin tekemään myös muita reittisuunnitelmia koskevia tarkastuksia ja muita toimenpiteitä. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi, kun reittisuunnitelmaan joudutaan tekemään viime hetken muutoksia. Jos esimerkiksi eläimiä on suunniteltu lähtevän useammalta tilalta ja jokin tiloista vaihtuu toiseen, jouduttaisiin reittisuunnitelmaa korjaamaan pikaisesti. Tilan vaihdos voi tapahtua esimerkiksi yhden tilan eläinten äkillisesti oireillessa niin, että ne joudutaan jättämään pois kuljetuksesta. Tällöin viejällä saattaa olla varalla toinen tila, jolta saadaan korvaavat eläimet kuljetukseen.

27 §. Tulli. Pykälässä ehdotetaan nykyinen tarkastuseläinlääkäriin tehtäviä koskeva säännös muutettavaksi koskemaan Tullin tehtäviä eläinkuljetusten valvonnassa. Pykälän mukaan Tulli huolehtisi Ruokaviraston, aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkäriin ohella eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen noudattamisen valvonnasta EU:n sisärajoilla tai kun eläimiä kuljetetaan kolmanteen maahan. Ruokavirasto ja Tulli ovat katsoet, että Tullille olisi tarkoituksenmukaista säätää itsenäinen valvontatoimivalta. Tulli suorittaisi valvontaa resurssiensa puitteissa ja muiden valvontaviranomaisten ohella, joten säännös ei poistaisi muiden valvontaviranomaisten roolia eläinten sisämarkkinoilla tapahtuvien eläinkuljetusten valvonnassa. Muun muassa ponnistelut laittoman lemmikkikaupan ja niin sanotun pentutehtailun torjumiseksi edellyttävät maan rajat ylittäviin eläinten kuljetuksiin liittyvän ohjauksen ja valvonnan tehostamista. Pykälä selkeyttäisi nykyistä tilannetta, jossa on syntynyt epäselvyyttä Tullin toimivallasta valvontatehtävässä. Ruokaviraston tulisi joka tapauksessa järjestää Tullille tarvittavaa koulutusta valvonnan hoitamisen liittyvissä kysymyksissä. Valvontaviranomaisten tulisi myös sopia keskenään valvonnan tehokkaan ja toimivan järjestämisen edellytyksenä olevasta yhteistyöstä, jota on käsitelty edellä jaksossa 4.2.2.

27 a §. Valtuutetut tarkastajat. Pykälä olisi uusi. Valvonta-asetuksen 21 artiklassa säädetään erityisistä säännöistä, jotka koskevat virallista valvontaa ja toimivaltaisten viranomaisten toteuttamaa toimintaa eläinten hyvinvointivaatimusten osalta. Artiklan 7 kohdan mukaan, sovellettaessa 30 artiklaa, tiettyjä 21 artiklassa tarkoitettuja virallista valvontaa koskevia tehtäviä voidaan siirtää yhden tai useamman luonnollisen henkilön suorittavaksi. Valvonta-asetuksen 28 artikla koskee viralliseen valvontaan kuuluvien tehtävien siirtämistä toimivaltaisten viranomaisten toimesta. Tehtäviä voidaan siirtää asetuksen 30 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että luonnollisella henkilöllä, jolle tehtävät on siirretty, on tarvittava toimivalta tehtävien suorittamiseksi vaikuttavasti.

Valvonta-asetuksen 30 artiklassa säädetään viralliseen valvontaan kuuluvien tehtävien siirron edellytyksistä. Tehtävien siirto on tehtävä kirjallisesti ja sen tulee sisältää tarkka kuvaus siirrettyistä tehtävistä ja niiden hoidon edellytyksistä. Luonnollisilla henkilöillä tulee olla tehtävien suorittamiseen vaadittava asiantuntemus ja välineet sekä soveltuva pätevyys ja kokemus, eikä heillä saa olla eturistiriitoja tehtävien suorittamisen osalta. Toimeksiannon saaneiden luonnollisten henkilöiden ja toimivaltaisten viranomaisten velvollisuuksista säädetään valvonta-asetuksen 32 ja 33 artiklassa.

Pykälän 1 momentin mukaan Ruokavirasto voisi kirjallisesti nimetä viranomaiskoneiston ulkopuolisen luonnollisen henkilön (valtuutetun tarkastajan) suorittamaan määräajaksi viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia, kuten eläinkuljetusten valvontaa jossain tietyssä paikassa tai tiettyjen kuljetusten valvontaa. Valtuus koskisi viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia jonkin laissa tarkoitetun valvontaviranomaisen sijasta. Valvontatehtävä rajautuisi valvonta-asetukseen perustuvaan kaupallisten eläinkuljetusten valvontaan. Valtuutetun tarkastajan toimivallasta rajattaisiin pois oikeus päästä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että valtuutettu tarkastaja toimisi tehtävässään Ruokaviraston valvonnassa. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekisi Ruokavirasto.

Valtuutettuun tarkastajaan sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tehtäviään. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Momentissa viitattaisiin myös vahingonkorvausvastuuta koskevaan vahingonkorvauslakiin.

Pykälän 4 momentin mukaan valtuutetun tarkastajan tulisi vaadittaessa esittää kirjallinen valtuutus, jolla osoitettaisiin tarkastajan oikeus valvonnan suorittamiseen.

7 luku. Valvonta

27 b §. Valvontasuunnitelma. Pykälä olisi uusi. Valvonta-asetuksen 109 artiklassa säädetään, että toimivaltaisten viranomaisten on suorittava valvontaa monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman perusteella. Valvontasuunnitelmalla pyritään edistämään virallisen valvonnan suunnitelmallisuutta sekä avoimuutta muun muassa toimijoiden suuntaan. Valvontasuunnitelma tulee valmistella ja panna täytäntöön koordinoitusti. Valvontasuunnitelman sisällöstä säädetään valvonta-asetuksen 110 artiklassa, jonka mukaan valvontasuunnitelmaan on sisällyttävä virallinen valvonta kaikilla asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sääntöjen sääntelemillä aloilla ja sen suunnittelun tulee tapahtua muun muassa asetuksen 9 artiklassa säädettyjen virallista valvontaa koskevien yleisten sääntöjen mukaisesti. Viimeksi mainitun artiklan mukaan virallista valvontaa on suoritettava esimerkiksi säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä. Valvontasuunnitelmaan on sisällytettävä

yleistä tietoa jäsenvaltion valvontajärjestelmän rakenteesta ja organisaatiosta sekä valvonta-asetuksen 110 artiklassa tarkemmin lueteltuja yksityiskohtaisia tietoja valvontasuunnitelman sisällöstä. Valvontasuunnitelma on 111 artiklan mukaan saatettava julkisesti saataville ja sen on oltava ajan tasalla. Valvontasuunnitelman mukaisesti suoritettun valvonnan tuloksista jäsenvaltion on laadittava 113 artiklan mukainen vuosittainen raportti komissiolle.

Valvontasuunnitelma koskisi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaisten viranomaistoimien suunnittelua. Pykälän 1 momentin mukaan Ruokaviraston olisi laadittava valtakunnallinen valvontasuunnitelma. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin aluehallintoviraston velvollisuudesta laatia vastuullaan olevaa valvontaa koskeva valvontasuunnitelma ottaen huomioon Ruokaviraston valtakunnalliseen suunnitelmaan perustuvat tarpeet. Valtakunnallisen valvontasuunnitelman avulla Ruokavirasto voisi ohjata muita toimivaltaisia viranomaisia toimimaan valvontatoiminnalle asetettujen periaatteiden ja tavoitteiden sekä painopisteiden mukaisesti. Valtakunnallisessa suunnitelmassa voitaisiin antaa esimerkiksi tarkastusmäärät tarkastustyypeittäin ja alueittain. Tällä varmistettaisiin valvonta-asetuksen vaatimusten täyttyminen valtakunnallisesti ja toimijoiden yhdenmukainen kohtelu eri alueilla. Aluehallintoviraston vuosittaisen valvontasuunnitelman avulla voitaisiin muun muassa määrittää tarkemmin tehtävien tarkastusten ajankohdat alueellisen tilanteen mukaan ja varmistaa tarvittavat järjestelyt valvonnalle. Tavoitteena on suorittaa toimivaltai-
sten viranomaisten valvontaa valvonta-asetuksen 9 artiklan 6 kohdan mukaan yhtenäisellä tavalla ottaen huomioon tarve mukauttaa valvonta erityisiin tilanteisiin.

28 §. Tarkastus- ja näytteenotto. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan oikeudesta tarkastaa eläinkuljetusasetuksen soveltamisalaan kuuluva eläinkuljetus viittaamalla valvonta-asetukseen. Valvonta-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle on varmistettava pääsy toimijan tiloihin ja mahdollisuus tutustua toimijan hallussaan pitämiin asiakirjoihin. Virallista valvontaa koskevat yleiset vaatimukset sisältyvät valvonta-asetuksen 9—15 artiklaan. Valvonta-asetuksen 15 artiklan mukaan toimijoiden on pyynnöstä annettava toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuus tutustua muun muassa kuljetusvälineisiin, toimijan sähköisiin tiedonhallintajärjestelmiin, toimijoiden valvonnassa oleviin eläimiin ja tavaroihin sekä asiakirjoihin ja muihin valvonnan kannalta merkityksellisiin tietoihin.

Pykälän 2 momentti koskisi muuta kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaa kuljetusta ja vastaisi pääosin voimassa olevan pykälän 1 momenttia. Säännöksestä poistettaisiin viittaukset eläinkuljetusasetukseen, sillä mainitun asetuksen noudattamista valvottaisiin ehdotetun 1 momentin mukaisesti valvonta-asetuksen nojalla. Valvontaviranomaisilla olisi muussa kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvassa kuljetuksessa oikeus tarkastuksen tekemiseen, jos ilmenee aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan kuljetusta koskevien 2—4 luvun vastaisesti. Tarkastusoikeus vastaisi pitkälti nykyistä oikeutta. Poliisilla ja Tullilla olisi oikeus eläinkuljetuksen tarkastamiseen myös ilman epäilyä samoin kuin Ruokavirastolla teurastamon, rajatarkastusaseman ja poistumispaikan alueella ja Lapin aluehallintovirastolla poroteurastamon alueella. Teurastamoon voidaan tuoda yksittäisiä eläimiä (esimerkiksi hevosia) kuljetuksella, johon ei sovelleta eläinkuljetusasetusta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkastuksen suorittajan oikeudesta päästä tiloihin, joissa eläintä kuljetetaan tai pidetään kuljetuksen aikana, näytteenotto-oikeudesta ja tarkastusoikeudesta. Säännös vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädettyä valvontaviranomaisen oikeutta. Tarkastusoikeus koskisi muun kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvan kuljetuksen tarkastamista, sillä kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvan kuljetuksen tarkastamiseen sovellettaisiin valvonta-asetusta.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi säännös tarkastuksen ulottamisesta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Voimassa olevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi myös siten, että tarkastuksen tekijän tulisi olla viranomainen ja epäilyn säännösten rikkomisesta tulisi koskea sellaista menettelyä, josta saattaa seurata vankeusrangaistus. Tämä olisi linjassa perustuslakivaliokunnan antaman asiaan liittyvän lausunnon (PeVL 9/2019 vp) kanssa. Säännös vastaisi asialliselta sisällöltään myös eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 10 §:n 2 momentissa säädettyä.

Pykälän 5 momentin mukaan Ruokavirasto voisi määrätä aluehallintoviraston tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten kuljetusta koskevien säädösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä. Aluehallintovirasto voisi päättää vastaavista tarkastuksista myös omassa valvonnassaan tai määrätä virkaeläinlääkärit tekemään tarkastuksia. Asialliselta sisällöltään vastaavantyyppinen säännös on sisällynyt lain 29 §:ään..

29 §. Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen. Pykälä olisi uusi ja sillä korvattaisiin nykyinen 29 §, jossa säädetään erityistä tarkastuksista. Pykälän nykyinen asiallinen sisältö sisältyisi ehdotetun lain 28 §:n 5 momenttiin.

Eläinkuljetuslain 35 §:ssä säädetään tarkastusten suorittamisesta. Pykälän mukaan eläinkuljetuslaissa mainitut tarkastukset on pyrittävä suorittamaan niin, ettei niistä aiheudu tarpeetonta haittaa eläimille tai eläinkuljetukselle. Eläinkuljetuslaissa ei säädetä esimerkiksi tarkastuksesta ilmoittamisesta eikä asianosaisen oikeuksista tarkastuksessa tai tarkastuskertomuksen laatimisesta.

Tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolain (434/2003) 39 §:ssä. Pykälä koskee tarkastuksesta ilmoittamista ja tarkastuksesta laadittavaa tarkastuskertomusta. Pykälän soveltavuudesta eläinten hyvinvointia koskeviin tarkastuksiin on kuitenkin ollut käytännössä epäselvyyttä. Hallintolain esitöiden mukaan lain 39 § koskee sellaista viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa tarkastusta, jonka suorittaminen on tarpeen tietyn hallintoasian selvittämiseksi tai päätöksen edellytysten toteamiseksi. Pykälän soveltamisalaan eivät sen sijaan kuulu viranomaisen toimivaltaan kuuluvat valvontatyyppiset tarkastukset (HE 72/2002 vp). Selvyyden vuoksi ehdotetaan säädetettäväksi, että tarkastuksessa noudatetaan hallintolain 39 §:ää. Asiasta säättämistä on edellyttänyt myös perustuslakivaliokunta (esimerkiksi PeVL 5/2010 vp).

Valvontatyyppisessä tarkastuksessa on kyse sen selvittämisestä, noudatetaanko eläintenpidossa tai muussa eläimiin kohdistuvassa toiminnassa eläinten hyvinvointia koskevia säännöksiä. Tarkastuksesta tulee laatia tarkastuskertomus. Hallintolain edellyttämästä asianosaisen kuulemisesta eläinsuojelulain mukaisessa eläinsuojeluvalvonnassa on myös ollut epäselvyyttä (ks. esim. KHO:2015:89). Hallintolain 34 §:n 2 momentin mukaiset poikkeukset kuulemisvelvollisuudesta eivät sovellu sellaisenaan selkeästi eläinten kuljetusten valvontaan. Hallintolain yleisenä lähtökohtana on myös, että asianosainen antaa selityksensä kirjallisesti. Kirjallinen kuuleminen viivästyttää väistämättä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi välttämättömien kiiretoimien luonteisten toimien toteuttamista ennen kaikkea tien päällä tehtävissä tarkastuksissa.

Tarkastusmenettelystä säädetään myös valvonta-asetuksessa. Esimerkiksi valvonta-asetuksen 9 artiklan 4 kohdan mukaan virallinen valvonta on suoritettava ilman ennakoilmoitusta, paitsi jos tällainen ilmoitus on tarpeen ja asianmukaisesti perusteltu virallisen valvonnan suorittamista varten. Kun on kyse valvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta tarkastuksesta, tarkastuksessa sovelletaan ensisijaisesti asetusta. Siltä osin kuin valvonta-asetuksessa ei säädetä

tarkastusmenettelystä, asetuksen soveltamisalaan kuuluvassa eläinten hyvinvoinnin tarkastuksessa sovellettaisiin nykyiseen tapaan hallintolain 39 §:n menettelysäännöstä. Tien päällä tapahtuva eläinten kuljetusten valvonta tehdään kuitenkin luonnollisesti jo sen luonteen vuoksi lähtökohtaisesti ilman ennakoilmoitusta.

Eläinkuljetuslaissa ei ole eläinsuojelulain 45 §:ssä tarkoitettua kuulemista koskevaa erityissäännöstä. Mainitun säännöksen mukaan ennen eläinsuojelulain 42 ja 43 §:ssä tarkoitettujen päätösten tekemistä eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Ennen 44 §:ssä tarkoitettuihin kiiretoimenpiteisiin ryhtymistä eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos nämä ovat viipymättä tavoitettavissa. Eläinten hyvinvoinnin turvaaminen myös tien päällä tehtävässä valvonnassa voi edellyttää kiireellisiä toimenpiteitä, joita ei voida viivästyttää kuulemisvelvoitteella, jos asianosainen ei ole viipymättä tavoitettavissa. Hallintolain säännöstä täsmällisempi säännös kuulemisesta on eläinten kuljetusten valvonnassa tarpeen tilanteen selkeyttämiseksi myös eläinkuljetuslain noudattamisen valvonnan osalta. Lakiehdotuksen 37 §:n 2 momentin mukaan, jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, valvontaviranomainen voi määrätä välittömästi eläimet palautettavaksi suorinta tietä lähtöpaikkaan tai kuljetettavaksi suorinta tietä määräpaikkaan tai kuljetusvälineen korjattavaksi tilapäisesti siten, että eläinten välitön vahingoittumisen vaara estetään. Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on julmaa sitä kohtaan, valvontaviranomainen voi lopettaa eläimen. Ennen edellä tarkoitettujen kiiretoimien luonteisten päätösten tekemistä asianosaiselle olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos tämä on viipymättä tavoitettavissa. Säännös selkeyttäisi valvonnassa noudatettavaa menettelyä.

30 §. Tiedonsaantioikeus. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisen valvontaviranomaisten ja valtuutetun tarkastajan tiedonsaantioikeudesta nykyisen toimijaa koskevan tietojenantovelvollisuuden sijaan. Valvonta-asetuksessa tarkoitettun virallisen valvonnan asianmukainen ja tehokas toteuttaminen edellyttää, että viranomaisella on oikeus saada lakisääteisen tehtävänsä hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Tiedonsaantioikeus koskisi valvonnassa välttämättömästi tarvittavia tietoja, joita asiasta on muilla viranomaisilla, toimijoilla tai muilla tahoilla, joita eläinkuljetuslaissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyt velvoitteet koskevat. Ehdotettu sääntely vastaisi myös muualla maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainsäädännössä toteutettua tiedonsaantia viranomaisilta ja toimijoilta koskevaa sääntelyä (esimerkiksi eläintautilain 76 § ja eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain 10 §:n 3 momentti). Toimijalla tarkoitettaisiin valvonta-asetuksen 3 artiklan 29 kohdan mukaisesti luonnollista tai oikeushenkilöä, johon sovelletaan yhtä tai useampaa valvonta-asetuksen 1 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitetuissa säännöissä säädettyä velvollisuutta. Valvonta-asetuksen 15 artiklan mukaan toimijoiden on toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä annettava viranomaisille mahdollisuus tutustua muun muassa kuljetusvälineisiin, toimijoiden valvonnassa oleviin eläimiin sekä asiakirjoihin ja muihin merkityksellisiin tietoihin.

Myös muussa kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvien kuljetusten tehokas valvonta edellyttää oikeutta välttämättömien tietojen saantiin. Tiedonsaantioikeus koskisi valtion ja kunnan viranomaisten lisäksi 4 §:n 6 kohdassa määriteltyä eläimiä kuljettavaa henkilöä. Tästä säädettäisiin 2 momentissa.

Säännöksessä otettaisiin myös huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 2016/679, jäljempänä *tietosuoja-asetus*. Tietosuoja-asetus on tullut sovellettavaksi 25 päivästä toukokuuta 2018 lukien. Kansallista tietosuojalakia (1050/2018) sovelletaan tietosuoja-asetuksen rinnalla. Tiedonsaantioikeus ei koskisi arkaluonteisia henkilötietoja. Tietosuoja-asetuksen soveltamista

ja siihen sisältyvää kansallista liikkumavaraa selostetaan ja ehdotusta perustellaan tarkemmin jaksossa 10 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys).

33 §. *Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen.* Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten tai yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista.

Viranomaisen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saantiin on laissa nimenomaisesti erikseen säädetty. Uskottava ja hyvin toimiva viranomaisvalvonta edellyttää mahdollisuutta tiettyjen, muutoin salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen toiselle viranomaiselle, jos tämän lakiin perustuvien tehtävien hoitamisen sitä välttämättä edellyttää. Salassa pidettävistä tiedoista säädetään muutoin edellä mainitussa laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Luovutettavien tietojen sisältöön ei esitetä asiallisia muutoksia. Pykälän johdantokappaletta ehdotetaan täsmennettäväksi kuitenkin siten, että siihen lisättäisiin maininta luovutettavien tietojen välttämättömyysvaatimuksesta. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt tällaista sääntelyä. Lisäksi säännöstä täsmennettäisiin maininnalla siitä, kuka pyydetty tiedot voi luovuttaa. Pykälän 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin maininta Elintarviketurvallisuusvirastosta. Ruokavirasto olisi 4 §:n 7 kohdan mukaan myös valvontaviranomainen, joten erityinen maininta virastosta on säännöksessä tarpeeton. Samalla säännökseen ehdotetaan lisättäväksi maininta valtuutetusta tarkastajasta ja Verohallinnosta. Tietojen antamismahdollisuus myös Verohallinnolle on tarpeen harmaan talouden ja niin sanotun pentutehtailun kitkemiseksi. Pentutehtailuun liittyy usein eläinten kuljettamista ja niiden myyntiä muualla kuin eläinten pitopaikassa. Luovutettavat tiedot eivät sisältäisi arkaluonteisia henkilötietoja.

37 §. *Kiellot, määräykset ja muut hallinnolliset toimenpiteet.* Eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohtaan ja valvonta-asetuksen 138 artiklan 2 kohtaan sisältyy esimerkinomainen luettelo todettuun säännösten noudattamiseen jättämiseen liittyvistä toimista. Valvonta-asetuksen sääntely mahdollistaa kansallisten säännösten antamisen sovellettavista toimista. Pykälän 1 ja 2 momenttiin sisältyviä hallinnollisia toimenpiteitä sovellettaisiin valvonta-asetuksen 138 artiklan sijaan myös tapauksissa, joissa eläinkuljetusasetusta on rikottu. Sääntelyllä selkeytettäisiin nykyistä tilannetta.

Pykälän 1 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi nykyiseen tapaan kieltää eläinkuljetusta koskevia säädöksiä rikkovaa jatkamista tai toistamista säännösten vastaista menettelyä tai määrätä hänet asian laatuun nähden riittävässä määrääjässä täyttämään velvollisuutensa. Kiellot voisivat koskea minkä tahansa eläinten kuljetusta koskevan säännöksen vastaisen menettelyn jatkamista tai toistamista. Annettavilla määräyksillä huolehdittaisiin havaittujen epäkohtien poistamisesta. Määräykset voisivat koskea esimerkiksi kuljetusvälineen korjaamista lainsäädännön edellyttämälle tasolle.

Jos eläinsuojelulliset syyt niin vaativat, eläimet voitaisiin määrätä palautettavaksi suorinta tietä lähtöpaikkaan tai kuljettavaksi suorinta tietä määräpaikkaan. Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 1 momenttia. Säännöstä voitaisiin soveltaa esimerkiksi tapauksessa, jossa eläin tai eläimiä on kuormattu kuljetusvälineeseen liian ahtaasti tai kuljetusolosuhteet ovat muuttuneet siten, että eläinten hyvinvointi voisi muutoin kuljetuksen aikana vaarantua vakavasti. Jos kuljetusvälineessä olisi eläinten hyvinvointia vaarantavia vikoja tai puutteita, kuljetusväline voitaisiin määrätä korjattavaksi tilapäisesti siten, että eläinten välitön vahingoittumisen vaara estyisi. Jos kuljettava eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä

pitäminen on julmaa sitä kohtaan, valvontaviranomainen voisi nykyiseen tapaan myös lopettaa eläimen. Nämä tilanteet eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi ovat sellaisia välttämättömiä ja yhteiskunnalliselta merkitykseltään perusteltuja kiireellisiä toimenpiteitä, joissa tilanteen niin edellyttäessä voitaisiin myös poiketa asianosaisen kuulemista koskevasta pääsäännöstä.

Eläinkuljetusasetuksen 26 artikla, jossa säädetään erilaisten lupien ja hyväksyntöjen peruuttamisesta, on kumottu valvonta-asetuksen 154 artiklalla. Viimeksi mainitun artiklan 2 kohdan mukaan 26 artiklaa sovelletaan kuitenkin enintään 14 päivään joulukuuta 2022. Tämän jälkeen peruuttamiseen sovelletaan valvonta-asetuksen 138 artiklaa. Pykälässä säädettäisiin lupien hyväksyntöjen peruuttamisesta asiallisesti nykytilan mukaisesti. Säännökseen otettaisiin tarvittavat viittaukset sovellettaviksi tuleviin eläinkuljetusasetuksen ja valvonta-asetuksen artikloihin.

38 §. Uhkasakko ja teettäminen. Pykälään lisättäisiin maininta Ruokavirastosta ja Tullista, jotka voisivat myös tehostaa annettuja päätöksiä uhkasakkolain mukaisesti. Muutoin pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa säännöstä.

41 §. Eläinkuljetusasetuksen soveltamista koskevat poikkeukset ja eräät sitä täydentävät säännökset. Pykälässä säädetään eräistä kansallisista järjestelyistä, jotka koskevat eläinkuljetusasetuksesta poikkeamista tai asetuksen täydentämistä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 ja 4 momentti. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poroja ja turkiseläimiä koskevasta reittisuunnitelman laatimisvelvollisuudesta pitkissä eläinkuljetuksissa silloin, kun tällainen kuljetus suuntautuisi toiseen jäsenvaltioon tai kolmansiin maihin. Reittisuunnitelman laatimisvelvollisuus parantaisi kuljettavien eläinten kuljetuksenaikaisen hyvinvoinnin arvioimismahdollisuutta ja sitä kautta eläinten hyvinvointia.

Pykälän 4 momentti koskisi eräiden kuljetettavien eläinten kuljetuskuntoisuutta. Säännöksen mukaan tarkempia kansallisia säännöksiä eläinkuljetusasetuksen liitteen I luvun 1 kohdan 2 d alakohdassa tarkoitettujen eläinten kuljetuskuntoisuutta koskevista vaatimuksista voitaisiin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Eläinkuljetusasetuksen 1 artiklan 3 kohdan mukaan asetus ei myöskään estä soveltamasta tiukempia kansallisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin parantaminen pelkästään yhden jäsenvaltion alueella tapahtuvien kuljetusten aikana.

Eläinkuljetusasetuksen liitteen I luvun I kohta 2 sisältää muun muassa kuljetettavan eläimen ikää koskevia rajoituksia osana eläinten kuljetuskuntoisuutta koskevaa sääntelyä. Kaikkien eläinlajien ja kuljetusmatkojen osalta ikää koskevista rajoituksista ei ole säädetty mainitussa kohdassa tarkasti ja yksiselitteisesti. Esimerkiksi kuljetusmatkan ollessa yli 100 kilometriä, alle kolmen viikon ikäisiä porsaita, alle yhden viikon ikäisiä karitsoja tai alle kymmenen päivän ikäisiä vasikoita ei saa kuljettaa lainkaan. Sen sijaan edellä mainittujen eläinten osalta alle 100 kilometrin kuljetusmatkoja koskevat rajoitukset eivät ole yksiselitteisiä, vaan kuljetuskuntoisuuden rajoituksena on ainoastaan eläimen täysin parantunut napa. Valvonnan toimivuutta ja eläinten hyvinvointia edelleen edistävien toimintatapojen kehittämisen kannalta voi olla tarpeen asettaa yksiselitteinen ikäraja myös edellä mainittuja eläimiä ja erityisesti vasikoita koskien kuljetuksissa, joissa kuljetusmatka on alle 100 kilometriä. Tiedossa on, että esimerkiksi vasikan napa parantuu kahdeksan päivän ikään mennessä.

44 §. Perittävät maksut. Pykälän 1 momentti sisältäisi valtion viranomaisten ja valtuutetun tarkastajan suoritteista perittävien maksujen osalta viittauksen valvonta-asetukseen ja valtion maksuperustelakiin (150/1992).

Valvonta-asetuksen VI luvussa säädetään valvonnan maksullisuudesta. Muun muassa asetuksen 79 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan maksuja on perittävä virallisesta valvonnasta, jota ei alun perin suunniteltu ja joka i) kohdan mukaan on ollut tarpeen valvonta-asetuksen mukaisesti suoritettua virallisen valvonnan yhteydessä havaitun saman toimijan säännösten noudattamatta jättämistä koskevan tapauksen vuoksi; ja ii) kohdan mukaan on suoritettu säännösten noudattamatta jättämistä koskeva tapauksen laajuuden ja vaikutusten arvioimiseksi tai sen todentamiseksi, että tällainen todettu säännösten noudattamatta jättäminen on korjattu.

Valvonta-asetuksen 80 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat periä muitakin kuin 79 artiklassa tarkoitettuja maksuja kattaakseen virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista aiheutuvat kustannukset, paitsi jos se on kielletty 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sääntöjen kattamilla aloilla sovellettavien säännösten nojalla.

Valvonta-asetuksen 82 artiklassa säädetään maksujen laskentaperusteista. Artikla koskee vain pakollisia maksuja. Tämän vuoksi 80 artiklan mukaisten muiden maksujen laskentaperuste menisi valtion maksuperustelain mukaan.

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 2, 15 ja 23 §:n mukaan valtiolla on velvollisuus korvata kunnille eläinlääkintähuoltoon liittyvistä kunnaneläinlääkäreille säädettyistä valvontatehtävistä aiheutuvat kustannukset. Eläinlääkintähuoltolain 23 §:n mukaan korvaus kattaa myös ne tarkastukset, jotka ovat toimijalle maksullisia. Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirasto määräisi ja perisi valtiolle maksut kunnaneläinlääkäreiden maksullisista suoritteista. Kunnaneläinlääkärin suoritteista perittävien maksujen suuruudesta säädetäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen soveltuvin osin, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetäisiin lisäksi suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä. Vastaavalla tavalla kunnaneläinlääkärin suoritteista on säädetty eläintalain 96 §:n 2 momentissa.

46 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädetäisiin muutoksenhausta ottaen huomioon oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki (808/2019) ja sen säätämisen yhteydessä omaksutut periaatteet. Pykälän 1 ja 2 momentin järjestys muutettaisiin vallitsevan käytännön mukaiseksi niin, että ensin säädetään oikaisuvaatimuksesta ja sen jälkeen valittamisesta hallintotuomioistuimeen. Oikaisuvaatimuksen soveltamisalaan ei tehtäisi aineellisia muutoksia. Pykälän 1 momentin mukaan oikaisua saisi näin ollen nykyiseen tapaan hakea laissa mainittuihin lupien ja todistusten myöntämistä koskeviin päätöksiin. Sen sijaan luvan tai todistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen sekä 37 §:ssä tarkoitettuihin muihin päätöksiin saisi hakea muutosta suoraan hallinto-oikeudelta.

Pykälässä olevat viittaukset hallintolainkäyttölakiin korvattaisiin viittauksella oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa, jos kyse ei ole luvan tai todistuksen peruuttamista koskevaa päätöstä tai lain 37 §:ssä tarkoitettua päätöstä koskevasta asiasta. Pykälän 2 momentissa viitattaisiin hallintotuomioistuimeen valittamisen osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin, eli valittaminen edellyttäisi aina valituslupaa.

Kunnaneläinlääkärin päätökseen sovellettaisiin muutoksenhaussa, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Tästä olisi säännös 3 momentissa. Muutoksenhakuun ei näin ollen sovellettaisi, mitä kuntalaissa (410/2015) muutoksenhausta

säädetään, vaan valitus käsiteltäisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta Tullin päätökseen viittaamalla tullilakiin (304/2016). Ehdotettu sääntely vastaisi viimeaikaisessa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainsäädännössä Tullin päätöksiä koskevaa muutoksenhakua.

Muutoksenhausta uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisen asettamista ja täytäntönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolaissa. Tästä olisi viittaussäännös pykälän 5 momentissa.

Pykälän 6 momentin mukaan valitus, joka koskee eläinten hyvinvointia, olisi käsiteltävä kiireellisenä. Säännös olisi uusi ja vastaisi eläinsuojeluun liittyvien asioiden käsittelyn yleisiä periaatteita ja vaatimuksia.

Pykälän 7 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä voimassaolevaa 4 momenttia ja siinä viitattaisiin valtion viranomaisen määräämän maksun osalta valtion maksuperustelakiin.

46 a §. Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen. Pykälä olisi uusi. Valvonta-asetuksen 140 artiklassa säädetään säännösten rikkomisesta ilmoittajien suojelusta. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla viranomaisilla on käytössään vaikuttavat järjestelyt, joilla voidaan ilmoittaa asetuksen todellisista ja mahdollisista rikkomisista. Järjestelyihin on artiklan 2 kohdan mukaan sisällyttävä ainakin menettelyt ilmoitusten vastaanottamista ja niihin liittyviä jatkotoimia varten (a alakohta), rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden asianmukainen suojeleminen kustotoimilta, syrjinnältä tai muun tyyppiseltä epäoikeudenmukaiselta kohtelulta (b alakohta) sekä rikkomisesta ilmoittavan henkilön henkilötietojen suoja unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti (c alakohta).

Valvonta-asetuksen johdantokappaleen 91 mukaan kenen tahansa henkilön olisi voitava tuoda toimivaltaisten viranomaisten tietoon uusia tietoja, jotka auttavat näitä säännösten rikkomisten havaitsemisessa ja seuraamusten määräämisessä tapauksissa, joissa on rikottu kyseistä asetusta ja sen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja sääntöjä. Johdantokappaleessa todetaan edelleen, että ilmiannot voivat jäädä tekemättä selkeiden menettelyjen puuttumisen vuoksi tai vastatoimien pelossa.

Ehdotetulla säännöksellä pantaisiin täytäntöön erityisesti valvonta-asetuksen 140 artiklan 2 kohdan c alakohta, joka koskee rikkomuksista ilmoittaneiden henkilöiden henkilöllisyyden suojaamista. Ellei jokin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, *julkisuuslaki*) 24 §:ssä säädetyistä salassapitoperusteista tule sovellettavaksi, olisi ehdotetun pykälän nojalla pidettävä salassa ainoastaan ilmoittajan henkilöllisyyden ilmaisevat tiedot, jos pykälässä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Ehdotetun säännöksen mukaan ilmoittajan henkilöllisyyden salaamisen edellytyksenä olisi, että henkilöllisyyden paljastumisen arvioitaisiin aiheuttavan haittaa ilmoittajalle. Haitta voisi liittyä esimerkiksi siihen, että ilmoittaja on erityisessä suhteessa ilmoituksen kohteena olevaan tahoon. Ilmoittajan oma käsitys haitan aiheutumisesta ei yksinään riittäisi säännöksessä tarkoitettun salassapitoperusteen soveltamiseen. Nyt ehdotettu säännös ei kuitenkaan suojaisi ilmoituksen tekijää mahdollisessa oikeudenkäynnissä esimerkiksi todistajana.

Ehdotetun säännöksen lisäksi sovelletaan asianosaisjulkisuutta koskevia säännöksiä. Julkisuuslain 11 §:n mukaan hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitteleeltä

viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Julkisuuslain 11 § :n 2 momentin 1 kohdan mukaan oikeutta ei kuitenkaan ole, jos tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua tai vastaavasti vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua. Tiedon antamiseen rikkomusta koskevasta ilmoituksesta ilmoituksen kohteelle voi liittyä julkisuuslaissa tarkoitettu erittäin tärkeä yleinen etu, jos tiedon antaminen voisi haitata epäiltyjen rikkomusten selvittämistä. Tiedon antaminen ilmoituksen tekijästä voi puolestaan olla vastoin julkisuuslaissa tarkoitettua tärkeää yksityistä etua, jos ilmoittajan henkilöllisyyden paljastaminen vaarantaisi ilmoittajan turvallisuutta, etuja tai oikeuksia. Tällöin asianosaisjulkisuutta olisi rajoitettava. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä on, että asiassa ilmi tulneiden seikkojen perusteella ilmoituksen vastaanottaneella viranomaisella on perusteltu syy arvioida suojan tarpeen olemassaolo. Tämä edellyttää aina huolellista tapauskohtaista arviointia.

Rikkomuksista ilmoittajan suojaamisesta on tällä hetkellä säädetty esimerkiksi tietosuojalain (1050/2018) 36 §:ssä, Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 71 a §:ssä, kasvinterveyslain (1110/2019) 35 §:ssä, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain 18 §:ssä sekä viimeaikaisessa lainsäädännössä eläintautilain 99 §:ssä ja rehulain (1263/2020) 65 §:ssä.

Ehdotettu säännös koskisi myös muita kuin valvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvia kuljetuksia, sillä eläinten hyvinvoinnin valvonnan kannalta ei ole merkitystä sillä, onko kyseinen kuljetus kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuva tai muu kuljetus. Asiallista perustetta ei näin ollen ole rajata rikkomuksista ilmoittajan suojaamista koskevaa sääntelyä kuljetuksen luonteen perusteella. Rikkomuksista ilmoittaja ei myöskään välttämättä edes tiedä millaisesta kuljetuksesta on kysymys.

47 §. Kunnalle maksettava korvaus. Pykälässä säädetään korvauksesta, joka maksetaan kunnalle siksi, että kunnaneläinlääkärinä käytetään valvontatehtävissä. Järjestelystä säädetään eläinlääkintähuoltolain 2, 15 ja 23 §:ssä. Mainitun lain 23 §:n mukaan valtion varoista maksetaan kunnalle korvaus 15 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen valvontatehtävien suorittamisesta.

Pykälästä poistettaisiin viittaus eläinkuljetuslain 29 §:ään, sillä ehdotuksen mukaan mainitussa pykälässä ei enää säädettäisi tarkastuksesta, vaan tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä. Samalla pykälään lisättäisiin viittaus ehdotetun lain 26 §:n 2 momenttiin, joka koskee kunnaneläinlääkärin suorittamaa reittisuunnitelmien valvontaa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Lakiehdotukseen sisältyy kolme uutta asetuksenantovaltuutta. Lakiehdotuksen 41 §:n 4 momentin mukaan tarkempia kansallisia säännöksiä eläinkuljetusasetuksen liitteen I luvun I kohdan 2 d alakohdassa tarkoitettujen eläinten kuljetuskuntoisuutta koskevista vaatimuksista voitaisiin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Myös 44 §:n 2 momenttiin sisältyisivät asetuksenantovaltuudet, joiden mukaan perittävien maksujen suuruudesta säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin myös kunnaneläinlääkärin suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.7.2021.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

10.1 Kotirauha

Lakiehdotuksen 28 §:n 4 momenttiin ehdotetulla säännöksellä tarkastuksen tekemisestä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa on kytkentä yksityiselämän suojaa koskevaan perustuslain 10 §:ään. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan jokaisen kotirauha on turvattu. Pykälän 3 momentin mukaan lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kotirauhan suojaa rajoittavalla toimenpiteellä tulee olla selvä ja riittävän läheinen yhteys johonkin perustuslaissa turvattuun perusoikeussäännökseen, jotta toimenpiteen voitaisiin katsoa olevan välttämätön perusoikeuksien turvaamiseksi (mm. PeVL 6/2019 s. 3). Eläinten ja eläinperäisten tavaroiden tuontiin liittyvän virallisen valvonnan piiriin kuuluvilla seikoilla, joihin sisältyvät myös mm. alkuperänimitysten käyttöä ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset, on valiokunnan mielestä yleisesti ottaen verraten etäinen liityntä perusoikeuksien turvaamiseen (PeVL 9/2019 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että rikoksen selvittämiseksi tehtävä kotirauhan piiriin ulottuva toimi voi olla hyväksyttävä, jos se sidotaan siihen, että, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikutun tai rikottavan (esim. PeVL 37/2010 vp, s. 5, PeVL 32/2010 vp, s. 11). Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan (PeVL 46/2001 vp ja PeVL 48/2001 vp) edellyttänyt rikosepäilyjen olevan sellaisia, joissa tekoon liittyy vankeusuhka. Valiokunta on toisaalta pitänyt kotirauhan piiriin ulottuvaa tarkastusta julkisista varoista myönnettyjen tukien ja avustusten asianmukaisen käytön valvomiseksi hyväksyttävänä sellaisiakin rangaistavaksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus (PeVL 69/2002 vp, s. 2–3). Lausunnossaan PeVL 40/2002 vp perustuslakivaliokunta on katsonut, että kotirauhan suojaan puuttuminen moitittavuudeltaan hyvin vähäisten rikkomusten selvittämiseksi ei täytä vaatimusta perusoikeusrajoituksen oikeasuhteisuudesta.

Ehdotetun lain 28 §:n 4 momentin mukaan tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa saisi tehdä vain viranomainen. Tarkastus voitaisiin tehdä vain, jos se olisi välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Lisäksi laissa edellytettäisiin, että tarkastus tai tutkimus voidaan suorittaa tällaisessa tilassa vain silloin, jos on aihetta epäillä toimijan tai muun, jota eläinten kuljetusta koskevissa säännöksissä säädettyt velvollisuudet koskevat, syyllistyneen rikokseen, josta voi seurata vankeusrangaistus. Rikoksen selvittämisen osalta säännöksessä on kyse konkreettisesta ja yksilöidystä rikosepäilystä. Kulkuneuvon kohdistuvan tarkastuksen yhteydessä kytkentää rikosepäilyyn ei kuitenkaan edellytettäisi silloin, kun tarkastus tehtäisiin Suomen tullialueella tai siihen kuuluvan erityisen veroalueen alueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä. Rajaus olisi perusteltu sen vuoksi, että tarkastusoikeuksia koskeva sääntely olisi maan rajalla tapahtuvan valvonnan osalta linjassa tullilain (304/2016) sääntelyn kanssa. Tullilain 13 §:n 3 momentin mukaan tullimiehellä on oikeus tarkastaa kulkuneuvossa olevat pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat mainitulle alueelle saapumisen taikka sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävässä tarkastuksessa. Perustuslakivaliokunta on tullilakia koskevan hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä antamassaan lausunnossa (PeVL 10/2016 vp, s. 4) todennut

muun muassa, että kulkuneuvot ja niihin kuuluvat asuintilat jäävät kotirauhan eräänlaiselle reuna-alueelle ja ettei tullilain 13 §:n 3 momentin sääntely ole ongelmallinen perustuslain 10 §:n 3 momentin kannalta, vaikka kyse ei olekaan perusoikeussäännöksen edellyttämällä tavalla perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi toteutettavasta kotirauhan piiriin ulottuvasta toimenpiteestä. Vastaava periaate on toteutettu eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain 10 §:n 2 momentissa, joka säädettiin perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 9/2019) perustuen.

Rikoslain 17 luvun 14 § (eläinsuojelurikos) koskee muun muassa eläinkuljetuslain tai eläinkuljetusasetuksen rikkomista. Mainitun perusmuotoisen eläinsuojelurikossäännöksen mukaan rangaistuksena voidaan tuomita sakkoa tai vankeutta enintään kahdeksi vuodeksi.

10.2 Oikeus elinkeinon harjoittamiseen ja omaisuudensuoja

Perustuslain 18 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että elinkeinotoiminnan luvanvaraisuus on mahdollista erityisin perustein (PeVL 48/2017 vp, PeVL 46/2016 vp, PeVL 13/2014 vp, PeVL 19/2002 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Valiokunta on myös pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 15/2008 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (esim. PeVL 58/2010 vp, s. 5—6, PeVL 32/2010 vp, s. 8, PeVL 28/2008 vp, s. 2, PeVL 31/2006 vp, s. 2).

Omaisuudensuojaa koskevan perustuslain 15 §:n 1 momentin nojalla jokaisen omaisuus on turvattu. Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään kuitenkin todennut, ettei omaisuus ole perustuslain suojaama kaikkia käyttörajoituksia vastaan, vaan omistajan oikeuksia voidaan rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset (mm. PeVL 32/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 8/1996 vp).

Eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälinettä koskevan hyväksymistodistuksen myöntäminen ja peruuttaminen säilyisi ehdotuksen mukaan asiallisesti ennallaan. Ehdotetun lain 37 §:n 3 momenttiin otettaisiin nykyisenlainen viittaus, joka kohdistuisi eläinkuljetusasetukseen. Lisäksi lupaa peruutettaessa olisi edelleen noudatettava lain 17, 19 ja 20 §:ää, joissa säädetään täydentävästi muista peruuttamisen edellytyksistä. Ehdotetun lain 37 §:ssä on kyse omaisuuden puuttumisesta esimerkiksi silloin, kun omaisuuden käytöstä annetaan määräyksiä tai kieltoja tai eläin esimerkiksi lopetetaan tai määrätään lopettavaksi. Nämä päätökset ovat tarvittaessa välttämättömiä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi, joten ne palvelevat painavan yleisen edun mukaisia hyväksyttäviä tavoitteita.

Eläimillä harjoitettavassa toiminnassa on pyrittävä parhaalla mahdollisella tavalla välttämään eläinten kipua, tuskaa ja kärsimystä. Tämä on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste toimijoiden elinkeinovapauden ja omaisuuden suojan rajoittamiseen. Ehdotetun sääntelyn voidaan myös katsoa olevan sopusoinnussa perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä

määriteltyjen perusoikeuksien rajoitusta koskevien täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimusten kanssa.

10.3 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Lakiehdotuksen 27 a §:ssä säädettäisiin valtuutetuista tarkastajista, jotka voisivat suorittaa valvonta-asetuksessa tarkoitettuja tarkastuksia. Tarkastajan tehtävät olisi määritelty siten, että ne koskisivat vain tarkastusten ja tutkimusten suorittamista eikä tarkastajilla olisi oikeutta tehdä hallintopäätöksiä. Valtuutetulle tarkastajalle ei siirrettäisi merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Pykälään sisältyisi vaatimus rikosoikeudellista virkavastuuta ja vahingonkorvausvastuuta koskevien säännösten soveltamisesta sekä kielto suorittaa tarkastuksia pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Valtuutetun tarkastajan tulisi vaadittaessa esittää kirjallinen valtuutus.

Pykälässä ei olisi tarkastajan ammattitaitoa koskevaa vaatimusta, vaan viittaus valvonta-asetuksen 30 artiklassa säädettyihin vaatimuksiin, jotka koskevat ammattitaidon lisäksi myös muun muassa viranomaistehtäviä suorittavan luonnollisen henkilön vapautta intressiristiriidoista. Ehdotetun sääntelyn voidaan katsoa täyttävän julkisen hallintotehtävän siirtoon liittyvät edellytykset.

10.4 Henkilötiedot, tiedonsaantioikeudet ja tietojen luovuttaminen

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on hiljattain tarkistanut käytäntöään henkilötietojen suojaa koskevasta sääntelystä. Valiokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää tietosuojasetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti mainitun asetuksen ja tietosuojaa koskevan kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4—5).

Lakiehdotuksen 30 §:ssä säädettäisiin valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä eläinten kuljetusta koskevissa säädöksissä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toimijoilta ja muilta, joita mainituissa säädöksissä säädetyt velvoitteet koskevat, sekä valtion ja kunnan viranomaisilta. Lakiehdotuksen 33 § koskee salassa pidettävien tietojen luovuttamista toiselle viranomaiselle sellaisessa tapauksessa, jossa tietojen saanti on viranomaisen laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaiselle säädettävää oikeutta saada tietoja salassapitovelvollisuuden estämättä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja katsonut, että jos luovutettavien tietojen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi, saantioikeudet ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta (mm.

PeVL 17/2016 vp, s. 5–6). Esityksessä tietojensaanti- ja luovitusoikeus sidottaisiin välttämättömyyteen.

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Niitä ovat henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus-, kohtuullisuus- ja läpinäkyvyysvaatimus, käyttötarkoitussidonnaisuus, tietojen minimointi, henkilötietojen täsmällisyys ja henkilötietojen säilytyksen rajaaminen.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta. Mainitun artiklan 1 kohdassa säädetään niistä perusteista, joihin henkilötietojen käsittely voi perustua. Viranomaisen ja julkista hallintotehtävää hoitavien organisaatioiden osalta keskeisimmät henkilötietojen käsittelyn perusteet ovat lakisääteisten velvoitteiden noudattaminen (c alakohta), yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen (e alakohta) ja rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen (e alakohta). Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan vain kyseisiin henkilötietojen käsittelyn perusteisiin liittyvistä seikoista voi säätää tarkemmin Euroopan unionin tai jäsenvaltion lainsäädännössä. Tältä osin kansallinen lainsäädäntö voi koskea: 1) yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; 2) asianomaisia rekisteröityjä; 3) yhteisöjä, joille ja tarkoituksia, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; 4) käyttötarkoitussidonnaisuutta; 5) säilytysaikoja; sekä 6) käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettujen toimenpiteet. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tässä esityksessä henkilötietojen käsittelyn käsittelyperuste olisi edellä mainittu 6 artiklan 1 kohdan c alakohta.

Henkilötietojen käsittelyä sisältävässä sääntelyssä on nyt siis kyse henkilötietojen käsittelystä, joka liittyy valvontaviranomaisen lakisääteisen velvoitteen hoitamiseen (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen). Mainituista henkilötietojen käsittelyn oikeusperustoista on mahdollista säätää tarkemmin kansallisessa lainsäädännössä. Lakiehdotuksen 30 §:ssä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta saada valvontaa varten välttämätöntä tietoa salassapitosäännösten estämättä ja 33 §:ssä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta. Esityksessä ehdotettavat henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset ovat sellaisia käsittelytoimia, joita tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetaan ja joilla varmistetaan henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus ja asianmukaisuus. Ehdotettu sääntely olisi näin ollen myös tietosuoja-asetuksen salliman liikkumavaran mukaista. Sääntely ei myöskään kohdistuisi tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin.

Ehdotettu sääntely täydentää valvonta-asetuksen 15 artiklassa olevaa sääntelyä ja rajaa perustuslain edellyttämällä tavalla tiedot vain välttämättömiin tietoihin. Ehdotettu sääntely on riittävän täsmällistä ja tarkkarajaista ja myös henkilötietojen käsittelylle on yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen oikeudellinen peruste.

10.5 Asetuksenantovaltuudet

Esityksellä on myös liittymäkohta perustuslain 80 §:ään, joka koskee asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtämistä. Valtioneuvosto ja ministeriö voivat perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslain 80 §:n johdosta asetuksenantovaltuuksiin on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä kohdistettu

HE 25/2021 vp

vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esimerkiksi PeVL 38/2013 vp). Valiokunta on painottanut, että lakiin otettava asetuksenantovaltuus on laadittava niin, että valtuuden sisältö selvästi ilmenee laista ja että se rajataan riittävän tarkasti (esimerkiksi PeVL 26/2017 vp).

Lakiehdotuksen 41 §:n 4 momenttiin sisältyisi asetuksenantovaltuus, joka koskisi tarkempia säännöksiä eräiden eläinten kuljetuskunnon suudesta. Perussäännös asiasta sisältyy eläinkuljetusasetukseen. Myös lakiehdotuksen 44 §:n 2 momenttiin sisältyisivät asetuksenantovaltuudet, joiden mukaan perittävien maksujen suuruudesta säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin myös kunnaneläinlääkärin suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä. Kyse on teknisluonteisesta sääntelystä, joten asetuksenantovaltuuksien osoittamista ministeriölle voidaan pitää asianmukaisena. Sääntelyä voidaan pitää myös riittävän tarkkarajaisena ja täsmällisenä.

Katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska eläinten kuljetusta koskevissa EU-asetuksissa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 2 ja 3 §, 4 §:n 7 ja 8 kohta, 10 §, 21 §:n 2 momentti, 23—25 §, 27—30 §, 33 §:n johdantokappale ja 2 kohta, 37, 38, 44, 46 ja 47 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 28 § osaksi laissa 1280/2019, 4 §:n 7 ja 8 kohta sekä 24 ja 27 § laissa 1280/2019, 21 §:n 2 momentti, 25, 29 ja 38 § laissa 1501/2009, 33 §:n johdantokappale laissa 689/2018, 33 §:n 2 kohta laissa 844/2018, 46 § laissa 973/2015 ja 47 § laissa 768/2009, sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1280/2019, uusi 9 ja 10 kohta, lakiin uusi 21 a §, 26 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 27 a ja 27 b §, 41 §:ään uusi 3 ja 4 momentti ja lakiin uusi 46 a § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elävien selkärankaisten eläinten ja soveltuvin osin elävien selkärangattomien eläinten kuljetukseen.

Tässä laissa säädetään myös eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/EY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005, jäljempänä *eläinkuljetusasetus*, täytäntöönpanosta.

Eläinkuljetusasetuksen soveltamisesta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan selkärankaisten eläinten kuljettamiseen säädetään mainitun asetuksen 1 artiklassa, eläinkuljetusta koskevista yleisistä edellytyksistä 3 artiklassa ja eläinkuljetuksessa noudatettavista teknisistä säännöistä liitteessä I.

Tässä laissa annetaan myös täydentävät säännökset virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetusta), jäljempänä *valvonta-asetus*, soveltamisesta sellaiseen viralliseen valvontaan, jota suoritetaan mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen eläinten hyvinvointia koskevien vahvistettujen sääntöjen noudattamisen todentamiseksi eläinten kuljetuksissa, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Tämän lain 2—4 luvussa säädettyjä kuljetuksen yleisiä edellytyksiä, kuljetusvälinettä sekä eläinten kuormaamista ja kuorman purkamista koskevia säännöksiä sovelletaan vain muuhun kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan kuljetukseen.

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kuljetettavien eläinten hoidossa, kohtelussa ja käsittelyssä on noudatettava eläinsuojelulakia (247/1996).

Eläinkuljetusasetuksen virallisesta valvonnasta Euroopan unioniin tapahtuvan tuonnin osalta säädetään eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019).

Eläintautilaissa (76/2021) säädetään, mitä eläinten kuljetuksessa on noudatettava eläintautien leviämisen estämiseksi.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *valvontaviranomaisella* Ruokavirastoa, aluehallintovirastoa, Tullia, kunnaneläinlääkäriä ja poliisia;

8) *poistumispaikalla* valvonta-asetuksen 3 artiklan 39 kohdassa tarkoitettua poistumispaikkaa;

9) *muulla kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvalla kuljetuksella* eläinten kuljetusta, johon ei liity rahan, tavaroiden tai palvelujen välitöntä vaihdantaa ja jonka tavoitteena ei ole välittömästi tai välillisesti taloudellinen voitto;

10) *reittisuunnitelmalla* eläinkuljetusasetuksen liitteessä II tarkoitettua asiakirjaa.

10 §

Eläimiä tarkoittava merkintä

Sellaisessa Suomessa rekisteröidyssä maantiekuljetusvälineessä, jossa kuljetetaan hevosta tai muuta vastaavaa suurikokoista eläintä, on oltava merkintä ELÄINKULJETUS tai vastaava ruotsinkielinen merkintä. Kuljetuspäällyksessä, josta ei voida nähdä sen sisältävän eläimiä, on oltava eläimiä osoittava merkintä. Merkintöjen tulee olla selkeitä ja helposti havaittavia.

21 §

Maantieajoneuvojen kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistus

Pätevyystodistuksen myöntää aluehallintovirasto. Pätevyystodistuksen myöntämisestä säädetään eläinkuljetusasetuksen 17 artiklan 2 kohdassa.

21 a §

Eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen ja kokeen järjestäjä

Eläinkuljetusasetuksen liitteessä IV tarkoitettua koulutusta voi antaa ja pätevyystodistuksen edellyttämiä kokeita järjestää sellainen koulutuksen järjestäjä, jolla on

HE 25/2021 vp

ammattillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa sellaiseen tutkintoon, joka osoittaa eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn pätevyystodistuksen mukaisen osaamisen. Edellä tarkoitettua koulutusta voivat antaa ja kokeita järjestää myös ammattikorkeakouluissa (932/2014) tarkoitettut ammattikorkeakoulut.

23 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen ja tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

24 §

Ruokavirasto

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään Ruokaviraston tehtävistä, virasto:

- 1) suunnittelee, ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanoa ja noudattamista;
- 2) vastaa valvonta-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua koordinaatiosta ja yhteydenpidosta komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa;
- 3) toimii valvonta-asetuksen 103 artiklassa tarkoitettuna yhteyselimenä;
- 4) nimeää poistumispaikat;
- 5) valvoo eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain noudattamista rajatarkastusasemalla ja poistumispaikalla;
- 6) vastaa eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta elintarvikelaissa (23/2006) tarkoitettujen teurastamoiden alueella; poroteurastamojen valvonnasta säädetään 25 §:n 4 momentissa.

Lisäksi Ruokavirasto vastaa Euroopan unionin eläinten kuljetusta koskevassa lainsäädännössä toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä tehtävistä, jollei tehtävää ole laissa siirretty muulle viranomaiselle.

25 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto huolehtii eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

Aluehallintovirasto on eläinkuljetusasetuksen 20 artiklassa tarkoitettu karja-aluksia tarkastava toimivaltainen viranomainen ja tarkastusasema-asetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen.

Aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomainen reittisuunnitelmiin liittyvissä tarkastuksissa ja muissa toimenpiteissä, jotka toteutetaan ennen pitkää kuljetusta tai kuljetuksen jälkeen.

Lapin aluehallintovirasto vastaa eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta poroteurastamoiden ja niihin liittyvien laitosten alueella.

26 §

Paikalliset viranomaiset

Poiketen siitä, mitä 25 §:n 3 momentissa säädetään reittisuunnitelmiin liittyvistä tarkastuksista ja muista toimenpiteistä, jotka toteutetaan ennen pitkää kuljetusta, kunnaneläinlääkäri voi tehdä toimialueellaan reittisuunnitelmia koskevia tarkastuksia ja muita reittisuunnitelmia koskevia toimenpiteitä kuljetuksissa, joita tehdään toistuvasti samaan määräpaikkaan saman toimijan toimesta. Lisäksi aluehallintovirasto voi yksittäistapauksessa määrätä kunnaneläinlääkäriin tekemään reittisuunnitelmia koskevia tarkastuksia ja muita reittisuunnitelmia koskevia toimenpiteitä.

27 §

Tulli

Tulli valvoo Ruokaviraston, aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkäriin ohella eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain noudattamista, kun eläimiä kuljetetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tai Suomesta muuhun kuin jäsenvaltioon.

27 a §

Valtuutetut tarkastajat

Ruokavirasto voi myöntää luonnolliselle henkilölle määräajaksi oikeuden valtuutettuna tarkastajana suorittaa eläinten kuljetusten viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia valvontaviranomaisen sijasta. Tehtävien siirtämisen edellytyksistä säädetään valvonta-asetuksen 30 artiklassa. Toimeksiannon saaneiden luonnollisten henkilöiden ja toimivaltaisten viranomaisten velvollisuuksista säädetään valvonta-asetuksen 32 ja 33 artiklassa. Valtuutetulla tarkastajalla ei ole oikeutta päästä tehtäviensä suorittamiseksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Valtuutettu tarkastaja toimii tehtävässään Ruokaviraston valvonnassa. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee Ruokavirasto.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtuutetun tarkastajan tulee vaadittaessa esittää kirjallinen valtuutus.

7 luku

Valvonta

27 b §

Valvontasuunnitelmat

Ruokavirasto laatii eläinten kuljetusten valvonnan ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallisen valvontasuunnitelman.

Aluehallintovirasto laatii eläinten kuljetusten valvontaa koskevan vuosittaisen valvontasuunnitelman toimialueellaan. Valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon Ruokaviraston laatima valtakunnallinen suunnitelma.

28 §

Tarkastus- ja näytteenotto

Eläinkuljetusasetuksen noudattamisen virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista säädetään valvonta-asetuksen 9—15 artiklassa. Mitä valvonta-asetuksessa säädetään toimivaltaisten viranomaisten tarkastusoikeudesta, koskee myös valtuutettua tarkastajaa tämän suorittaessa virallista valvontaa.

Jos muussa kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvassa kuljetuksessa on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan 2—4 luvun vastaisesti, valvontaviranomaisella on oikeus suorittaa tarkastus. Poliisi ja Tulli voivat suorittaa tarkastuksen ilman epäilyäkin. Sama oikeus on Ruokavirastolla teurastamon, rajatarkastusaseman ja poistumispaikan alueella ja Lapin aluehallintovirastolla poroteurastamon alueella.

Tarkastuksen suorittajalla on 2 momentissa tarkoitettussa tarkastuksessa oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä kuljetetaan tai pidetään kuljetuksen aikana ja ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen kuljetusväline sekä eläintä varten tarkoitettua ravintoa ja juotavaa samoin kuin varusteet ja välineet.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen saa suorittaa vain toimivaltainen valvontaviranomainen. Tarkastus voidaan tehdä vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Jollei kyse ole Suomen tullialueelle tai siihen kuuluvan erityisen veroalueen alueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävästä kulkuneuvon kohdistuvasta tarkastuksesta, tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa saa tehdä vain, jos on aihetta epäillä toimijan tai muun, jota eläinten kuljetusta koskevissa säännöksissä säädettyt velvollisuudet koskevat, syyllistyneen rikokseen, josta voi seurata vankeusrangaistus.

Ruokavirasto voi määrätä aluehallintoviraston tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten kuljetusta koskevien säästöjen noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä. Aluehallintovirasto voi päättää vastaavista tarkastuksista myös omassa valvonnassaan tai määrätä virkaeläinlääkärit tekemään tarkastuksia.

29 §

Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen

Tarkastuksessa noudatetaan hallintolain (434/2003) 39 §:ää. Jos tarkastukseen sovelletaan valvonta-asetusta, noudatetaan kuitenkin ensisijaisesti sitä.

Asianosaisen kuulemisesta säädetään hallintolain 34 §:ssä. Ennen tämän lain 37 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos tämä on viipymättä tavoitettavissa.

30 §

Tiedonsaantioikeus

Toimivaltaisella valvontaviranomaisella ja valtuutetulla tarkastajalla on oikeus saada salassapitosääntöjen estämättä 28 §:n 1 momentissa tarkoitettujen kuljetusten virallisen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot maksutta valtion ja kunnan viranomaisilta ja valvonta-asetuksen 3 artiklan 29 kohdassa tarkoitettuilta toimijoilta.

Toimivaltaisella valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosääntöjen estämättä 28 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kuljetusten valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot maksutta valtion ja kunnan viranomaisilta ja eläimiä kuljettavalta henkilöltä.

33 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä valvontaviranomainen saa luovuttaa tässä laissa säädettyä tehtävää suorittaessa saatuja välttämättömiä tietoja yksityisen ja yhteisön liikesalaisuudesta ja taloudellisesta asemasta sekä yksityisen henkilökohtaisista oloista:

2) toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, valtuutetulle tarkastajalle ja Verohallinnolle niiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi; sekä

37 §

Kiellot, määräykset ja muut hallinnolliset toimenpiteet

Valvontaviranomainen voi antaa sille, joka ei noudata eläinkuljetusasetusta, valvonta-asetusta tai tätä lakia, kiellon jatkaa tai toistaa säännösten vastaista menettelyä tai määrätä tämän asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

Jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, valvontaviranomainen voi määrätä välittömästi eläimet palautettavaksi suorinta tietä lähtöpaikkaan tai kuljetettavaksi suorinta tietä määräpaikkaan tai kuljetusvälineen korjattavaksi tilapäisesti siten, että eläinten välitön vahingoittumisen vaara estetään. Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen olisi julmaa sitä kohtaan, valvontaviranomainen voi lopettaa eläimen.

Eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamisesta säädetään eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa ja maantieajoneuvon kuljettajan ja eläinten hoitajan pätevyystodistuksen peruuttamisesta 26 artiklan 5 kohdassa. Valvonta-asetuksen 154 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetun siirtymäajan jälkeen peruuttamisesta säädetään valvonta-asetuksen 138 artiklan 2 kohdan j alakohdassa. Eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamiseen sovelletaan myös tämän lain 17 §:n 2 momenttia, 19 §:n 2 momenttia ja 20 §:n 2 momenttia.

38 §

Uhkasakko ja teettäminen

Ruokavirasto, aluehallintovirasto ja Tulli voivat tehostaa 37 §:ssä tarkoitettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Uhkasakosta, teettämisuhasta ja teettämisestä säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

41 §

Eläinkuljetusasetuksen soveltamista koskevat poikkeukset ja eräät sitä täydentävät säännökset

Eläinkuljetusasetuksen 2 artiklan q kohdassa tarkoitetun järjestäjän tai eläinkuljettajan on laadittava reittisuunnitelma porojen ja turkiseläinten pitkissä kuljetuksissa, jos kuljetus

suuntautuu Suomen ulkopuolelle. Muilta osin reittisuunnitelmaan ja sen valvontaan sovelletaan eläinkuljetusasetusta ja valvonta-asetusta.

Eläimistä, joita ei saa pitää kuljetuskuntoisina, säädetään eläinkuljetusasetuksen liitteen I luvun I kohdassa 2. Tarkempia säännöksiä mainitun kohdan d alakohdassa tarkoitettujen eläinten kuljetuskuntoisuutta koskevista vaatimuksista voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

44 §

Perittävät maksut

Valtion viranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tämän lain tai Euroopan unionin lainsäädännön nojalla suorittamasta valvonnasta perittävistä maksuista säädetään valvonta-asetuksessa. Tämän lisäksi sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992), jollei valvonta-asetuksessa toisin säädetä.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkäri Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain mukaisista suoritteista. Perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään myös kunnaneläinlääkäri suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

46 §

Muutoksenhaku

Edellä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläinkuljettajaluvan myöntämistä, 19 §:n 2 momentissa ja 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyväksymistodistuksen myöntämistä, 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua pätevyystodistuksen myöntämistä sekä 22 §:n 2 momentissa tarkoitettua tarkastusaseman hyväksymistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhausta kunnaneläinlääkäri päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Muutoksenhausta Tullin päätökseen säädetään tullilaissa (304/2016).

Muutoksenhausta 38 §:ssä tarkoitettuun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisuhan asettamista ja täytäntönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolaissa.

Valitus, joka koskee eläinten hyvinvointia, on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun säädetään valtion maksuperustelaissa.

46 a §

Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Jos ilmoituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle sen valvontaan kuuluvien säännösten todellisesta tai epäilystä rikkomisesta on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä

HE 25/2021 vp

on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan hänelle haittaa.

47 §

Kunnalle maksettava korvaus

Kunnaneläinlääkärin 19 §:n 1 momentin tai 28 §:n nojalla suorittamasta tarkastuksesta sekä 26 §:n 2 momentin perusteella suorittamista toimenpiteistä kunnalle valtion varoista maksettavasta korvauksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 4.3.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Laki

eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 2 ja 3 §, 4 §:n 7 ja 8 kohta, 10 §, 21 §:n 2 momentti, 23—25 §, 27—30 §, 33 §:n johdantokappale ja 2 kohta, 37, 38, 44, 46 ja 47 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 28 § osaksi laissa 1280/2019, 4 §:n 7 ja 8 kohta sekä 24 ja 27 § laissa 1280/2019, 21 §:n 2 momentti, 25, 29 ja 38 § laissa 1501/2009, 33 §:n johdantokappale laissa 689/2018, 33 §:n 2 kohta laissa 844/2018, 46 § laissa 973/2015 ja 47 § laissa 768/2009, sekä *lisätään* 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1280/2019, uusi 9 ja 10 kohta, lakiin uusi 21 a §, 26 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 27 a ja 27 b §, 41 §:ään uusi 3 ja 4 momentti ja lakiin uusi 46 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elävien selkärankaisten eläinten ja soveltuvin osin elävien selkärangattomien eläinten kuljetukseen.

Tätä lakia sovelletaan myös eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005, jäljempänä *eläinkuljetusasetus*, valvontaan ja muuhun niiden edellyttämään täytäntöönpanoon. *Eläinkuljetusasetuksen virallisesta valvonnasta Euroopan unioniin tapahtuvan tuonnin osalta säädetään eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019).*

Eläinkuljetusasetusta sovelletaan kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan selkärankaisten eläinten kuljettamiseen siten kuin eläinkuljetusasetuksen 1 artiklassa säädetään. Eläinkuljetusta koskevista yleisistä edellytyksistä säädetään eläinkuljetusasetuksen 3 artiklassa ja

Tätä lakia sovelletaan elävien selkärankaisten eläinten ja soveltuvin osin elävien selkärangattomien eläinten kuljetukseen.

Tässä laissa säädetään myös eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005, jäljempänä *eläinkuljetusasetus*, *täytäntöönpanosta.*

Eläinkuljetusasetuksen soveltamisesta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan selkärankaisten eläinten kuljettamiseen *säädetään mainitun asetuksen* 1 artiklassa, eläinkuljetusta koskevista yleisistä edellytyksistä 3 artiklassa ja eläinkuljetuksessa noudatettavista teknisistä säännöistä liitteessä I.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

eläinkuljetuksessa noudatettavista teknisistä säännöistä asetuksen liitteessä I.

Tässä laissa annetaan myös täydentävät säännökset virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetusta), jäljempänä valvonta-asetus, soveltamisesta sellaiseen viralliseen valvontaan, jota suoritetaan mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen eläinten hyvinvointia koskevien vahvistettujen sääntöjen noudattamisen todentamiseksi eläinten kuljetuksissa, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Tämän lain 2–4 luvussa säädettyjä kuljetuksen yleisiä edellytyksiä, kuljetusvälinettä sekä eläinten kuormaamista ja kuorman purkamista koskevia säännöksiä sovelletaan kuljetukseen, johon ei sovelleta eläinkuljetusasetusta (muu kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuva kuljetus).

Tämän lain 2–4 luvussa säädettyjä kuljetuksen yleisiä edellytyksiä, kuljetusvälinettä sekä eläinten kuormaamista ja kuorman purkamista koskevia säännöksiä sovelletaan vain muuhun kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan kuljetukseen.

3 §

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Suhde eräisiin säädöksiin

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kuljetettavien eläinten hoidossa, kohtelussa ja käsittelyssä on noudatettava, *mitä*

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kuljetettavien eläinten hoidossa, kohtelussa ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

eläinsuojelulaissa (247/1996) tai sen nojalla säädetään.

käsittelyssä on noudatettava eläinsuojelulakia (247/1996).

Eläintautilaissa (55/1980) tai sen nojalla säädetään tai yksittäistapauksessa määrätään, mitä eläinten kuljetuksessa on noudatettava eläintautien leviämisen estämiseksi.

Eläinkuljetusasetuksen virallisesta valvonnasta Euroopan unioniin tapahtuvan tuonnin osalta säädetään eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019).

Eläintautilaissa (76/2021) säädetään, mitä eläinten kuljetuksessa on noudatettava eläintautien leviämisen estämiseksi.

4 §

4 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *valvontaviranomaisella* Ruokavirastoa, aluehallintovirastoa, kunnaneläinlääkäriä, poliisia ja tarkastuseläinlääkäriä;

7) *valvontaviranomaisella* Ruokavirastoa, aluehallintovirastoa, *Tullia*, kunnaneläinlääkäriä ja poliisia;

8) *poistumispaikalla* virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU)2016/429 ja (EU)2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta (virallista valvontaa koskeva asetusta) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 3 artiklan 39 kohdassa määriteltyä poistumispaikkaa.

8) *poistumispaikalla valvonta-asetuksen 3 artiklan 39 kohdassa tarkoitettua poistumispaikkaa;*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9) **muulla kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvalla kuljetuksella eläinten kuljetusta, johon ei liity rahan, tavaroiden tai palvelujen välitöntä vaihdantaa ja jonka tavoitteena ei ole välittömästi tai välillisesti taloudellinen voitto;**

10) **reittisuunnitelmalla eläinkuljetusasetuksen liitteessä II tarkoitettua asiakirjaa.**

10 §

10 §

Eläimiä tarkoittava merkintä

Eläimiä tarkoittava merkintä

Sellaisessa maantiekuljetusvälineessä, jossa kuljetetaan hevosta tai muuta vastaavaa suurikokoista eläintä, on oltava merkintä, joka ilmaisee kuljetusvälineen sisältävän eläimiä. Kuljetuspäällyksessä, josta ei voida nähdä sen sisältävän eläimiä, on oltava eläimiä osoittava merkintä.

Sellaisessa Suomessa rekisteröidyssä maantiekuljetusvälineessä, jossa kuljetetaan hevosta tai muuta vastaavaa suurikokoista eläintä, on oltava merkintä **ELÄINKULJETUS** tai vastaava ruotsinkielinen merkintä. Kuljetuspäällyksessä, josta ei voida nähdä sen sisältävän eläimiä, on oltava eläimiä osoittava merkintä. *Merkintöjen tulee olla selkeitä ja helposti havaittavia.*

21 §

21 §

Maantieajoneuvojen kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistus

Maantieajoneuvojen kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistus

Pätevyystodistuksen myöntää aluehallintovirasto. Pätevyystodistuksen myöntämisestä säädetään eläinkuljetusasetuksen 17 artiklan 2 kohdassa ja sen peruuttamisesta 26 artiklan 5 kohdassa.

Pätevyystodistuksen myöntää aluehallintovirasto. Pätevyystodistuksen myöntämisestä säädetään eläinkuljetusasetuksen 17 artiklan 2 kohdassa.

21 a §

Eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen ja kokeen järjestäjä

Eläinkuljetusasetuksen liitteessä IV tarkoitettua koulutusta voi antaa ja pätevyystodistuksen edellyttämiä kokeita järjestää sellainen koulutuksen järjestäjä, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annettussa laissa (531/2017) tarkoitettu

Voimassa oleva laki

Ehdotus

opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa sellaiseen tutkintoon, joka osoittaa eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn pätevyystodistuksen mukaisen osaamisen. Edellä tarkoitettua koulutusta voivat antaa ja kokeita järjestää myös ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettut ammattikorkeakoulut.

23 §

23 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen ja tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

24 §

24 §

Ruokavirasto

Ruokavirasto

Sen lisäksi mitä muualla tässä laissa säädetään Ruokaviraston tehtävistä, virasto:

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään Ruokaviraston tehtävistä, virasto:

1) ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista;

1) suunnittelee, ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanoa ja noudattamista;

2) hyväksyy eläinkuljetusasetuksen liitteen IV 1 kohdassa tarkoitetun kokeen ja kokeen järjestäjän;

2) vastaa valvonta-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetusta koordinaatiosta ja yhteydenpidosta komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa;

3) nimeää poistumispaikat;

3) toimii valvonta-asetuksen 103 artiklassa tarkoitettuna yhteyselimenä;

4) valvoo eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista rajatarkastusasemalla ja poistumispaikalla.

4) nimeää poistumispaikat;

5) valvoo eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain noudattamista rajatarkastusasemalla ja poistumispaikalla;

6) vastaa eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta elintarvikelaissa (23/2006)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarkoitettujen teurastamoiden alueella; poroteurastamojen valvonnasta säädetään 25 §:n 4 momentissa.

Lisäksi Ruokavirasto vastaa Euroopan unionin eläinten kuljetusta koskevassa lainsäädännössä toimivaltaiselle viranomaiselle säädettyistä tehtävistä, jollei tehtävää ole laissa siirretty muulle viranomaiselle.

25 §

25 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto huolehtii eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

Aluehallintovirasto on eläinkuljetusasetuksen 20 artiklassa tarkoitettu karja-aluksia tarkastava toimivaltainen viranomainen ja tarkastusasema-asetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen.

Aluehallintovirasto huolehtii eläinkuljetusasetuksen, valvonta-asetuksen sekä tämän lain täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

Aluehallintovirasto on eläinkuljetusasetuksen 20 artiklassa tarkoitettu karja-aluksia tarkastava toimivaltainen viranomainen ja tarkastusasema-asetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen.

Aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomainen reittisuunnitelmiin liittyvissä tarkastuksissa ja muissa toimenpiteissä, jotka toteutetaan ennen pitkää kuljetusta tai kuljetuksen jälkeen.

Lapin aluehallintovirasto vastaa eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta poroteurastamoiden ja niihin liittyvien laitosten alueella.

26 §

26 §

Paikalliset viranomaiset

Paikalliset viranomaiset

Poiketen siitä, mitä 25 §:n 3 momentissa säädetään reittisuunnitelmiin liittyvistä tarkastuksista ja muista toimenpiteistä, jotka toteutetaan ennen pitkää kuljetusta, kunnaneläinlääkäri voi tehdä toimialueellaan reittisuunnitelmia koskevia tarkastuksia ja muita reittisuunnitelmia koskevia toimenpiteitä kuljetuksissa, joita tehdään toistuvasti samaan määräpaikkaan saman

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §

Tarkastuseläinlääkäri

Tarkastuseläinlääkäri valvoo eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista elintarvikelain (23/2006) nojalla hyväksytynteurastamon alueella.

27 §

Tulli

Tulli valvoo Ruokaviraston, aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkäri ohella eläinkuljetusasetuksen sekä tämän lain noudattamista, kun eläimiä kuljetetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tai Suomesta muuhun kuin jäsenvaltioon.

27 a §

Valtuutetut tarkastajat

Ruokavirasto voi myöntää luonnolliselle henkilölle määräajaksi oikeuden valtuutettuna tarkastajana suorittaa eläinten kuljetusten viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia valvontaviranomaisen sijasta. Tehtävien siirtämisen edellytyksistä säädetään valvonta-asetuksen 30 artiklassa. Toimeksiannon saaneiden luonnollisten henkilöiden ja toimivaltaisten viranomaisten velvollisuuksista säädetään valvonta-asetuksen 32 ja 33 artiklassa. Valtuutetulla tarkastajalla ei ole oikeutta päästä tehtäviensä suorittamiseksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Valtuutettu tarkastaja toimii tehtävässään Ruokaviraston valvonnassa. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee Ruokavirasto.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Valtuutetun tarkastajan tulee vaadittaessa esittää kirjallinen valtuutus.

7 luku
Valvonta

7 luku
Valvonta

27 b §

Valvontasuunnitelmat

Ruokavirasto laatii eläinten kuljetusten valvonnan ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallisen valvontasuunnitelman.

Aluehallintovirasto laatii eläinten kuljetusten valvontaa koskevan vuosittaisen valvontasuunnitelman toimialueellaan. Valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon Ruokaviraston laatima valtakunnallinen suunnitelma.

28 §

28 §

Tarkastusoikeus

Tarkastus- ja näytteenotto

Jos on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan tämän lain tai eläinkuljetusasetuksen vastaisesti, valvontaviranomaisella on oikeus suorittaa tarkastus. Poliisi voi suorittaa eläinkuljetusta koskevan tarkastuksen ilman epäilyäkin. Sama oikeus eläinkuljetuksen tarkastamiseen on tarkastuseläinlääkärillä teurastamon alueella sekä Ruokavirastolla rajatarkastusaseman ja poistumispaikan alueella. Poliisi voi käyttää tarkastuksessa apunaan virkaeläinlääkäreitä.

Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä kuljetetaan tai pidetään kuljetuksen aikana, ja ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen kuljetusväline ja eläinkuljetusasetuksen 2 artiklan g kohdassa tarkoitettu kontti sekä eläintä varten tarkoitettut ravinto ja juotava samoin kuin varusteet ja välineet. Tarkastuksessa voidaan myös tarkastaa eläinkuljetusasetuksen edellyttämät asiakirjat. Ajoneuvon tai muun

Eläinkuljetusasetuksen noudattamisen virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista säädetään valvonta-asetuksen 9–15 artiklassa. Mitä valvonta-asetuksessa säädetään toimivaltaisten viranomaisten tarkastusoikeudesta, koskee myös valtuutettua tarkastajaa tämän suorittaessa virallista valvontaa.

Jos muussa kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvassa kuljetuksessa on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan 2–4 luvun vastaisesti, valvontaviranomaisella on oikeus suorittaa tarkastus. Poliisi ja Tulli voivat suorittaa tarkastuksen ilman epäilyäkin. Sama oikeus on Ruokavirastolla teurastamon, rajatarkastusaseman ja poistumispaikan alueella ja Lapin aluehallintovirastolla poroteurastamon alueella.

Tarkastuksen suorittajalla on 2 momentissa tarkoitettussa tarkastuksessa oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä kuljetetaan tai pidetään

Voimassa oleva laki

kuljetusvälineen asumiseen käytettävissä tiloissa 1 momentissa tarkoitettua tarkastuksen saa suorittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä jonkun syyllistyvän tämän lain 39 §:n 1–3, 5 tai 6 kohdassa rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn.

Ehdotus

kuljetuksen aikana ja ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen kuljetusväline sekä eläintä varten tarkoitettu ravinto ja juotava samoin kuin varusteet ja välineet.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen saa suorittaa vain toimivaltainen valvontaviranomainen. Tarkastus voidaan tehdä vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Jollei kyse ole Suomen tullialueelle tai siihen kuuluvan erityisen veroalueen alueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävästä kulkuneuvoon kohdistuvasta tarkastuksesta, tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa saa tehdä vain, jos on aihetta epäillä toimijan tai muun, jota eläinten kuljetusta koskevissa säännöksissä säädetty velvollisuudet koskevat, syyllistyneen rikokseen, josta voi seurata vankeusrangaistus.

Ruokavirasto voi määrätä aluehallintoviraston tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten kuljetusta koskevien säädösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä. Aluehallintovirasto voi päättää vastaavista tarkastuksista myös omassa valvonnassaan tai määrätä virkaeläinlääkärit tekemään tarkastuksia.

29 §

Erityiset tarkastukset

Elintarviketurvallisuusvirasto ja aluehallintovirasto voivat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden

29 §

Tarkastusmenettely ja asianosaisten kuuleminen

Tarkastuksessa noudatetaan hallintolain (434/2003) 39 §:ää. Jos tarkastukseen sovelletaan valvonta-asetusta, noudatetaan kuitenkin ensisijaisesti sitä.

Voimassa oleva laki

täyttämiseksi tai Euroopan yhteisön lainsäädännön niin edellyttäessä määrätä virkaeläinlääkärit tarkastamaan eläinkuljetuksia.

Tarkastajan oikeudesta päästä tiloihin, joissa eläintä kuljetetaan tai pidetään kuljetuksen aikana, sekä tarkastus- ja näytteenotto-oikeudesta on vastaavasti voimassa, mitä siitä 28 §:n 2 momentissa säädetään.

30 §

Tietojenantovelvollisuus

Eläimiä kuljettava henkilö ja eläinkuljetusasetuksessa tarkoitettu hoitaja, kuljettaja, eläimistä vastaava, järjestäjä ja eläinkuljettaja on velvollinen antamaan tarkastuksen suorittajalle tämän pyytämät valvontaa varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat.

33 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tässä laissa säädettyä tehtävää suorittaessa saatuja tietoja yksityisen ja yhteisön liikesalaisuudesta ja taloudellisesta asemasta sekä yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

2) Elintarviketurvallisuusvirastolle ja valvontaviranomaiselle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten; sekä

Ehdotus

Asianosaisen kuulemisesta säädetään hallintolain 34 §:ssä. Ennen tämän lain 37 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemisestä asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos tämä on viipymättä tavoitettavissa.

30 §

Tiedonsaantioikeus

Toimivaltaisella valvontaviranomaisella ja valtuutetulla tarkastajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua kuljetuksen virallisen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot maksutta valtion ja kunnan viranomaisilta ja valvonta-asetuksen 3 artiklan 29 kohdassa tarkoitetuilta toimijoilta.

Toimivaltaisella valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 28 §:n 2 momentissa tarkoitettua kuljetuksen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot maksutta valtion ja kunnan viranomaisilta ja eläimiä kuljettavalta henkilöltä.

33 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä valvontaviranomainen saa luovuttaa tässä laissa säädettyä tehtävää suorittaessa saatuja välttämättömiä tietoja yksityisen ja yhteisön liikesalaisuudesta ja taloudellisesta asemasta sekä yksityisen henkilökohtaisista oloista:

2) toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, valtuutetulle tarkastajalle ja Verohallinnolle niiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi; sekä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 §

37 §

*Kiellot ja määräykset**Kiellot, määräykset ja muut hallinnolliset toimenpiteet*

Jos 28 tai 29 §:ssä tarkoitettussa tarkastuksessa tai muutoin todetaan, että tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä on rikottu, valvontaviranomainen voi kieltää eläimiä kuljettavaa henkilöä jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä hänet asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, valvontaviranomainen voi määrätä välittömästi eläimet palautettavaksi suorinta tietä lähtöpaikkaan tai kuljetettavaksi suorinta tietä määräpaikkaan tai kuljetusvälineen korjattavaksi tilapäisesti siten, että eläinten välitön vahingoittumisen vaara estetään. Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, valvontaviranomainen voi lopettaa eläimen.

Eläinkuljetusasetuksen 23 ja 26 artiklassa säädetään valvontaviranomaisen toimenpiteistä silloin, kun eläinkuljetuksessa ei ole noudatettu eläinkuljetusasetuksen säännöksiä. Eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettua eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamisen osalta sovelletaan myös, mitä tämän lain 17 §:n 2 momentissa, 19 §:n 2 momentissa ja 20 §:n 2 momentissa säädetään.

Valvontaviranomainen voi antaa sille, joka ei noudata eläinkuljetusasetusta, valvonta-asetusta tai tätä lakia, kiellon jatkaa tai toistaa säännösten vastaista menettelyä tai määrätä tämän asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

Jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, valvontaviranomainen voi määrätä välittömästi eläimet palautettavaksi suorinta tietä lähtöpaikkaan tai kuljetettavaksi suorinta tietä määräpaikkaan tai kuljetusvälineen korjattavaksi tilapäisesti siten, että eläinten välitön vahingoittumisen vaara estetään. Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen olisi julmaa sitä kohtaan, valvontaviranomainen voi lopettaa eläimen.

Eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamisesta säädetään eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa ja maantieajoneuvon kuljettajan ja eläinten hoitajan pätevyystodistuksen peruuttamisesta 26 artiklan 5 kohdassa. Valvonta-asetuksen 154 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua siirtymäajan jälkeen peruuttamisesta säädetään valvonta-asetuksen 138 artiklan 2 kohdan j alakohdassa. Eläinkuljettajaluvan ja kuljetusvälineen hyväksymistodistuksen peruuttamiseen sovelletaan myös tämän lain 17 §:n 2 momenttia, 19 §:n 2 momenttia ja 20 §:n 2 momenttia.

38 §

38 §

*Uhkasakko ja teettäminen**Uhkasakko ja teettäminen*

Aluehallintovirasto voi tehostaa 37 §:ssä tarkoitettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakosta, teettämisuhasta ja teettämisestä

Ruokavirasto, aluehallintovirasto ja Tulli voivat tehostaa 37 §:ssä tarkoitettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

säädetään muutoin uhkasakkolaissa (1113/1990).

Uhkasakosta, teettämisuhausta ja teettämisestä säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

41 §

41 §

Eläinkuljetusasetuksen soveltamista koskevat poikkeukset ja eräät sitä täydentävät säännökset

Eläinkuljetusasetuksen soveltamista koskevat poikkeukset ja eräät sitä täydentävät säännökset

Eläinkuljetusasetuksen 2 artiklan q kohdassa tarkoitetun järjestäjän tai eläinkuljettajan on laadittava reittisuunnitelma porojen ja turkiseläinten pitkissä kuljetuksissa, jos kuljetus suuntautuu Suomen ulkopuolelle. Muilta osin reittisuunnitelmaan ja sen valvontaan sovelletaan eläinkuljetusasetusta ja valvonta-asetusta.

Eläimistä, joita ei saa pitää kuljetuskuntoisina, säädetään eläinkuljetusasetuksen liitteen I luvun I kohdassa 2. Tarkempia säännöksiä mainitun kohdan d alakohdassa tarkoitettujen eläinten kuljetuskuntoisuutta koskevista vaatimuksista voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

44 §

44 §

Perittävät maksut

Perittävät maksut

Tämän lain mukaisista viranomaisten suoritteista peritään valtiolle maksuja valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan.

Valtion viranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tämän lain tai Euroopan unionin lainsäädännön nojalla suorittamasta valvonnasta perittävistä maksuista säädetään valvonta-asetuksessa. Tämän lisäksi sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992), jollei valvonta-asetuksessa toisin säädetä.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkäriin Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain mukaisista suoritteista. Perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään myös kunnaneläinlääkärin suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

46 §

46 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Luvan tai todistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen sekä 37 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 44 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään.

Edellä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläinkuljettajaluvan myöntämistä, 19 §:n 2 momentissa ja 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyväksymistodistuksen myöntämistä, 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua pätevyystodistuksen myöntämistä sekä 22 §:n 2 momentissa tarkoitettua tarkastusaseman hyväksymistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhaussa kunnaneläinlääkärin päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Muutoksenhausta Tullin päätökseen säädetään tullilaissa (304/2016).

Muutoksenhausta 38 §:ssä tarkoitettuun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisuhan asettamista ja täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolaissa.

Valitus, joka koskee eläinten hyvinvointia, on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun säädetään valtion maksuperustelaissa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

46 a §

***Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden
suojaaminen***

Jos ilmoituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle sen valvontaan kuuluvien säännösten todellisesta tai epäilystä rikkomisesta on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan hänelle haittaa.

47 §

47 §

Kunnalle maksettava korvaus

Kunnalle maksettava korvaus

Kunnaneläinlääkäriin 28 ja 29 §:n sekä 19 §:n 1 momentin nojalla suorittamasta tarkastuksesta kunnalle valtion varoista maksettavasta korvauksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä.

Kunnaneläinlääkäriin 19 §:n 1 momentin tai 28 §:n nojalla suorittamasta tarkastuksesta sekä 26 §:n 2 momentin perusteella suorittamista toimenpiteistä kunnalle valtion varoista maksettavasta korvauksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..
